

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 4/422 | GODINA XL | CIJENA 10 KN

TRAVANJ 2021.

**Majčin dan -
2. nedjelja svibnja**

**„...tko časti majku svoju,
sabire blago.“ (Sir 3,4)**

Poštovani čitatelji Ladonje,

nalazimo se u vazmenom vremenu koje nas hrabri i svojom porukom i ljepotom proljetnoga vremena. Vjerujem da smo na lijep i dostojanstven način proslavili naš najveći blagdan Uskrs, bez obzira na okolnosti u kojima se još uvijek nalazimo.

Pred nama je najljepši mjesec u godini, mjesec svibanj, koji je posebno posvećen Blaženoj Djevici Mariji čiji nam je uzor i zagovor uvijek dobrodošao, a posebno u današnje vrijeme. Nadamo se da će se u dogledno vrijeme u mnogim našim župama slaviti primanje sakramenata krizme i sv. pričesti za djecu i mlade koji ta slavlja sigurno s radošću očekuju, a tome se svakako raduju i njihovi roditelji i njihove obitelji. Već smo se prošle godine mogli uvjeriti kako za lijepo slavlje prve sv. pričesti ili krizme nije uvijek potrebno mnoštvo ljudi da bi te svečanosti bile lijepе. Ljepota je

u jednostavnosti i uz prisutnost onih koji sabranošću i zahvalnošću sudjeluju u sakramentima koje primaju. To su dakako i roditelji, kumovi i najbliža obitelj. Upravo se tome nadamo i ove godine. Svakako bi bilo dobro da i posebna ograničenja i prigodne odredbe iskoristimo kako bi u slavlјima svetih sakramenta stavili naglasak na ono što je zapravo najvažnije. Možda nam raznorazni popratni sadržaji, koji često prate naša liturgijska slavlja prigodom primanja sakramenata i koja znaju ta slavlja pretvoriti u „sajmove“ ili „opće narodna veselja“, mogu izostati. Ako izostanu takvi sadržaji, to svakako neće biti nikakva šteta niti nedostatak. Štoviše, to može biti prigoda da na prvom mjestu bude ono najvažnije, a to je susret prvpričesnika s Isusom Kristom, na poseban način susret s Božjom ljubavlju i milosrđem u sakramentu sv. ispovijedi, kao i susret sa stolom Euharistije, sa živim Isusom Kristom kojega svojim otvorenim srcem znaju slijediti. To bi mogla biti prigoda da i naši krizmanici stvarno dožive primanje darova Duha Svetoga na sakramentu svete potvrde koji označuju zrele i odgovorne osobe. Jedino će tako i oni imati potrebnu snagu i osjećaj odgovornosti da svjedoče vjeru svojim životom. Kao i uvijek u ovakvim prigodama, to je izvanredna prilika da se i u njihovim obiteljima osjeti Božja milost, koju daju sakramenti, a to bi se moglo odraziti većim zajedništvom, sloganom, međusobnim poštovanjem, vrednotama koje su svakoj obitelji itekako potrebne.

Upravo ovih dana slavimo i Nedjelju Dobroga Pastira kada posebno u Evandželu čitamo usporedbu s dobrim pastirom. Poštovani čitatelji, možda smo skloni sliku Dobroga Pastira pripisati isključivo svećenicima ili Bogu posvećenim osobama. Međutim, ta se slika itekako može uklopiti i poistovjetiti s ulogom svakoga roditelja, odgojitelja, vjeroučitelja, profesora i

nastavnika i svih koji su pozvani voditi brigu o drugima, posebno o odgoju djece i mladih. Dobri pastir, kako kaže Isus, spremam je položiti život za svoje ovce. On nije najamnik koji gleda samo svoj interes, već su ovce za njega neprocjenjivo blago za koje vrijedi živjeti, pa i umrijeti. Mi, možda, radije sebe vidimo kao ovce, kao one za koje drugi trebaju brinuti, koje drugi trebaju voditi i kojima je uvijek netko drugi kriv ako nešto nedostaje. Bilo bi dobro barem ponekad u ulozi pastira vidjeti onoga koji možda kao svećenik ili roditelj ili odgojitelj treba biti uzor u ponašanju, u riječi i djelima i koji zna da ga na to potiče odgovornost koju je od Boga primio da živi za one koji su mu povjereni. To isto tako znači da se trudi upoznati svoje ovce jer one nisu broj, one su Božji dar koji valja prepoznati i upoznati. Ako budemo svjesni te odgovornosti i te zadaće, onda nam se neće dogoditi da ponekad ne poznajemo ni one s kojima živimo. Ako dostoјno živimo svoje poslanje, onda ćemo znati da su važne i ovce iz drugih ovčnjaka i da i njih svojom požrtvovnošću, poštovanjem i razumijevanjem treba dovesti kako bi svi bili jedno stado. Jedino tako možemo biti poticaj djeci i mladima da budu ponosni članovi naših zajednica, koje slijede samo jednoga pravog pastira, a to je Isus Krist. Sada je prilika da čujemo njegov glas i slijedimo njegov primjer.

Poštovani čitatelji, mi ćemo i ovom prigodom moliti da Bog ovu našu sredinu, kao i cijelu Crkvu, obdari novim svećeničkim i redovničkim zvanjima, ali smo sigurno svjesni da je najbolja molitva za zvanja ona gdje svatko od nas svoje poslanje, svoju vjeru, svoj poziv, koje smo od Boga primili, živi najbolje, najodgovornije i najdosljednije. Neka sve nas, posebno sve naše prvpričesnike i krizmanike, Bog obdari svojom milošću i štiti svojim blagoslovom.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ūra računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Update iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Majka s djetetom

Dva gospodara

U jednom je od svojih nedavnih razmatranja papa Franjo ustvrdio kako postoje „dva gospodara na ovom svijetu“: jedan je Bog, a drugi je novac. Vjernik se svakoga dana odlučuje kojem će od tih dvaju gospodara služiti.

I dok nam je jasno zašto je Bog gospodar svijeta, kao njegov stvoritelj i podupiratelj, s pravom si možemo postaviti pitanje odakle novcu moć da zagospodari svjetom do te mjere da postane svojevrsna „konkurenca“ Bogu?

Odgovor je u ljudskom srcu – korijen moći novca nije u novcu samom, već u slabostima ljudskoga srca. Novac po sebi, materijalna bogatstva – propadljiva su i nestabilna, kao uostalom i svako drugo stvorene. Ništa materijalno ne živi vječno, iako može biti trajno – do određene mjere. Ali u vječnosti materijalno ne znači ništa jer u sebi nema princip života, nema Bogom udahnut život sposoban stvarati, rađati, donositi neraspadljiv plod.

No, kad ljudsko srce, stvoreno da ljubi i po darovanom mu principu života bude sustvaratelj i graditelj Božjega kraljevstva, odabere staviti svoju potencijal i snagu u materijalno, u propadljivo i grešno – onda ulijeva svoje sokove života u protivštinu života, ulaže svoj životni princip u neživu tvar.

Čovjekovo srce stvara novoga gospodara svijeta – svojim slabostima gradi kulu zloga te podupire njegovu moć. Idolopoklonstvo rađa idole: postavlja na pijedestal novac ili neko drugo zlo te započinje kult protivan Bogu. Dakle, ne hrani se čovjek novcem, već čovjek hrani moć novca.

Što se s čovjekom tada događa? Kad biljku zalijevate čistom vodom, ona raste i donosi blagoslovjen plod. Ali

kad ju zalijevate zagađenom vodom, ona vene i životari. Tako i čovjek, kad svoje životne snage posveti isključivo novcu, jednako tako i zrači: svježinom zgužvane novčanice i rđom prljave kovanice. I čak kad je takav fin i bogat čovjek uglađena lica i manira, okružen prekrasnim interijerima i dostignućima, njegov govor i oči odaju nisku strast, a smijeh odzvanja kao glasanje hijene.

»Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prianjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu«, upozorava Isus (Matej 6,24), a evangelist Luka dodaje: „Sve su to slušali farizeji, srebroljupci, i rugali mu se.“ (Luka 16,14) Što mislite, kako je zvučao smijeh farizeja i srebroljubaca? Zvonko i radosno? Zvučao je nisko i zlokobno.

Novac u čovjeku budi niske strasti – u prvom redu snažnu potrebu dokazivanja vlastite moći i ponižavanja drugih: brzo zaboravlja da se meduljudski odnosi grade ljubavlju, bezuvjetnom nježnošću i milosrđem. Čovjek opsjednut novcem sve gradi na novcu – odnose temelji na kupovanju, podmićivanju i ucjenama. Pritom su svi gubitnici: razmjenom materijalnih dobara stvaraju iluziju odnosa, koja produbljuje nutarnju prazninu i smanjuje sposobnost suošćenja. Rezultat je društvo moralnih bogalja, emocionalno osakaćenih ljudi, kojima doista samo Bog može pomoći svojom bezuvjetnom, dubokom, radikalnom ljubavlju što u korijenu liječi sve rane.

Ne može se služiti Bogu i bogatstvu – srce ne može biti podijeljeno između dvaju gospodara. Zato je evanđeoski poziv na siromaštvo korjenit i ozbiljan, i nema alternative. Ne radi se o tome da čovjek mora doista doslovno biti

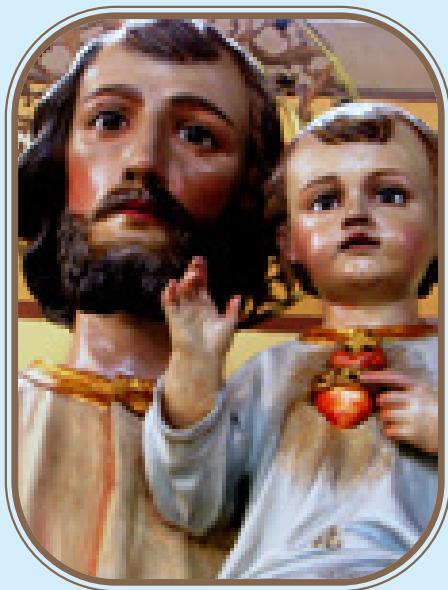
siromašan i na prosjačkom štапu kako bi bio dostoјan svjedok Evandela, već mora biti slobodan od novca i njegovih briga – jer prevelikom brigom, koja pogoda srce do te mjere da se ono doslovno razbolije – iskazuje čast i slavu, hvalu i dostoјanstvo – novčanici i kovanici.

Bez novca se ne može živjeti – istina je. Čovjek mora privređivati, od svoga dostoјanstvenog rada živjeti – kao čovjek. I Evandje ne opravdava nikakvo ponašanje koje bi išlo ispod granice dostoјanstva: Evandje je stoga nedvosmislena opomena svakom poslovođi, privredniku, političaru koji odlučuje o radu i sudbini radnika u društvu: dovoljno je samo podsjetiti na Isusove riječi: „Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima“ (Matej 7,12) ili „vrijedan je radnik plaće svoje“ (Luka 10, 7).

Ali gdje je granica? Kada čovjek odlučuje hoće li biti rob novcu ili slobodan od njega? Svakoga dana iznova, u svakom razgovoru i, najvažnije, u svakoj želji: »Nemojte dakle zabrinuto govoriti: ‘Što ćemo jesti?’ ili: ‘Što ćemo pitati?’ ili: ‘U što ćemo se obući?’ Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati. Ne budite dakle zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova.« (Matej 6,31-34)

Evandje nas ne poziva na lijenos i pasivnost, već na kreativnost. Istovremeno, poziva nas na slobodu od društva kojim vladaju nezdravi principi i na izgradnju Božjega kraljevstva – kraljevstva savjesti i pravednosti.

(foto: www.lebanesaints.com)

Dobro je poznato da je sv. Josip, ponizan hranitelj Svetе nazaretske obitelji, bio stolar. Stoga mu se utječu stolari, ali i radnici drugih zanimanja, koji poštено pokušavaju steći kruh svagdašnjim kako bi prehranili svoju obitelj. Prema predaji, i Isus je za vrijeme svoga skrovitog života u Nazaretu pomagao svome ocu u stolarskoj radionici. To nipošto nije bilo izgubljeno vrijeme, iako tada još nije počelo njegovo javno djelovanje. Svojim poniznim radom u skrovitosti, Isus Krist posvetio je ljudski rad. Osim toga, sv. Josipu molimo se i za pomoć u nestašici kako bi nam po njegovu zagovoru Bog providio ono što nam je potrebno. U ovom broju donosimo primjer čudesne pomoći sv. Josipa loretskim sestrama u Novom Meksiku sa željom da nam ojača pouzdanje u moćni zagovor sv. Josipa pred licem Božjim te nas potakne da mu se utječemo u našim potrebama.

Godine 1850. loretske sestre na poziv tadašnjega nadbiskupa Jeana Baptista Lamyja dolaze u Santa Fe koji se nalazi u američkoj saveznoj državi Novi Meksiko. Nakon samo 3 godine otvaraju školu za odgoj djevojaka, a 1873. počinje gradnja kapelice koja bi se koristila za potrebe škole i časnih

Čudesne stube sv. Josipa

sestara. Iako je posveta kapelice bila 1878. godine, stubište prema koru kapelice nije izgrađeno.

U međuvremenu, arhitekt je umro prije nego što je izgrađen pristup koru. S obzirom na visinu kora (22 metra) i malu veličinu kapele, stubište bi zauzimalo previše podne površine, smanjujući time kapacitet sjedećih mjesto na neprihvatljivo malu razinu. Stoga nijedan stolar nije želio prihvati posao izrade stubišta, savjetovavši loretskim sestrama da se u kapelicu stave ljestve kojima bi se moglo pristupiti koru. Prema predaji, loretske su sestre, tražeći pomoć sv. Josipa, zaštitnika stolara, molile Devetnicu njemu u čast. Posljednjega dana Devetnice pojavio se stolar na magarcu i sa stolarskim alatom u rukama tražeći posao. Izgradio je ono što je danas poznato pod imenom „Čudesne stube“ pomoću jednostavnih alata i drvenih klinova, bez ijednog čavla. Rijetko drvo od kojeg su napravljene stube, nije podrijetlom s američkoga jugozapada.

Kad je stubište bilo gotovo, govorи se da je stolar misteriozno nestao ne zatraživši plaću za svoj rad. Sestre su kontaktirale sve lokalne prodavaonice drvne građe, ali nisu mogle pronaći otvoren račun za građevinski materijal kupljen za njihovo stubište. Čak su i lokalne novine objavile njihov oglas u kojem traže stolara da mu plate za izgrađeno stubište. No, nitko se nije javio. Neki vjeruju da je stolar bio sam sv. Josip, dok drugi vjeruju da je to netko koga je poslao sv. Josip. Ono što je poznato, jest da su loretske sestre molile i njihove su molitve uslišane.

Stubište ima dva okreta za 360 stupnjeva bez središnjega potpornog stupa, i to je još jedna od čudesnih stvari kod ovoga stubišta. Čitava težina stubišta počiva na donjem stubištu. Ograde su dodane otprilike deset godina kasnije zbog poteškoća

pri penjanju na visoke, sužene stube bez ograda. Dva mala nosača koja se s vanjske strane vide kako spajaju stube sa zidom i stupom, dodana su sredinom 20. stoljeća kako bi pružila veću potporu i zaštitila stubište od negativnih učinaka uslijed vibracija automobila i kamiona koji su prolazili.

Čudesno stubište u ovoj kapelici dosad je posjetio vrlo velik broj ljudi, a bilo je i predmet mnogih članaka, televizijskih emisija i istraživanja. Nažalost, šezdesetih godina prošloga stoljeća kapelica je postala muzej u privatnom vlasništvu te je uglavnom zatvorena za javnost, a koristi se kao kapelica za vjenčanja.

(izvor: lorettochapel.com)

KADA SMRT ZASJENI USKRS!

Smrt djevojčice od dvije i pol godine iz Nove Gradiške nadvila se kao neki tamni oblak nad ovogodišnjim uskrsnim slavlјima. Gotovo smo se bili navikli na smrti u ovoj pandemiji, kao da je smrt tolikih ljudi postala nekakva bezlična statistika, kao da se smrt tiče samo onih koji su umrlome bili najbliži. Smrt ove male djevojčice koja je nastupila uslijed ozljeda nanesenih od onih koji su joj trebali pružiti ljubav i o njoj brinuti, predstavlja potpuni absurd neljudskoga ponašanja. Nema osobe koju neće duboko u srce dirnuti smrt djeteta koje u svom prekratkom životu, od svog rođenja do smrti, nije iskusilo ljudsku dobrotu, nego samo fizičko i psihičko maltretiranje. Ovo je nevino dijete zaista pravi „jaganjac kojega vode na klanje“, kako se u Sv. pismu naziva sam Krist, nevin osuđen i ubijen na Veliki petak. Ovakva smrt nužno protresa duše i savjesti, raskrinkava nesposobne sustave kontrole i zaštite, zahtijeva preispitivanje naše ljudskosti. Hoće li se to dogoditi u ovom slučaju?

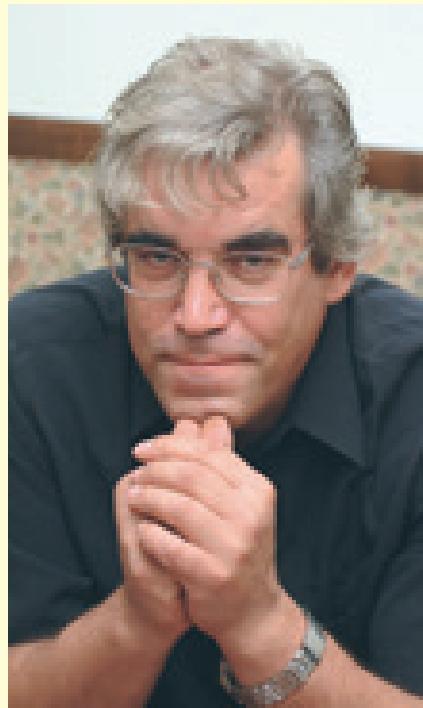
Osjećaj bespomoćnosti

Ovakva smrt tjera nas na preispitivanje našega uvjerenja kako je biološka obitelj uvijek pogodnija za dijete od udomiteljske obitelji. Kako se to može dokazati? Možda to vrijedi u 99 % slučajeva. Ali je neizmjerno bitan onaj 1 % kada to nije tako. Ako je ova djevojčica bila smještena u udomiteljsku obitelj gdje se osjećala sretnom i voljenom, a očito je da nije bez razloga morala biti udomljena, na temelju čega je netko došao do zaključka da će joj odjednom biti bolje u njezinoj biološkoj obitelji? Postoje li dokazi da su se njezini biološki roditelji radikalno promijenili nabolje? Ovo je nemoguće utvrditi nekakvim površnim sagledavanjem stanja u

biološkoj obitelji i olako udovoljiti želji bioloških roditelja. Jer, radi se o djetetu koje se ne može braniti, ne može prijaviti eventualno zlostavljanje, ne može tražiti pomoć. Tu apsolutno nije dovoljno samo povremeno kontrolirati u kakvom okruženju dijete živi te utvrditi kako nije gladno ni žedno. Biološki roditelji sigurno neće maltretirati dijete dok im je kontrolna služba u kući. Ali je pitanje je li ta stručna služba voljna i sposobna vidjeti malo „dalje“ i „dublje“ od „ne biti gladan i žedan“.

Smrt prepuna poruka

Imam dojam da će smrt ove male djevojčice, sa svim svojim tužnim posebnostima, natjerati mnoge da preispitaju svoje odgovornosti u nadležnim službama za koju primaju plaću. Možda će utjecati i na to da mnoge obitelji preispitaju i poboljšaju svoj odnos prema vlastitoj djeci. Jer, vjerojatno ovakav tragični primjer te male djevojčice nije jedini. Ima ih zacijelo još, iako većina neće završiti tako tragično, ali će svi slični slučajevi sigurno ostaviti trajne posljedice na tijelu i duši tih malih ljudskih stvorenja. I to si jedno civilizirano društvo ne bi smjelo dopustiti. Tu se ne radi o zagovaranju uvođenja nekih drakonskih kazni za bilo koga, ali je legitimno očekivati da službe koje se bave zaštitom onih koji se sami ne mogu braniti od zlostavljanja, s više odgovornosti i empatije vode računa o sličnim slučajevima. Sama birokracija tu apsolutno nije dovoljna. „Uredni papiri“ ne spašavaju živote i dostojanstvo onih koji se ne mogu braniti. Tragični slučaj ove male djevojčice jako pogoda svakoga upravo zato jer na vidjelo izbjiga strašan osjećaj bespomoćnosti u kojoj je živjela ta mala žrtva. Cvijeće i svijeće koje mnogi ljudi ostavljaju ispred

dječje bolnice u Zagrebu u kojoj je djevojčica umrla, o tome zorno svjedoče.

Snaga Uskrsa

Možda će ovaj tragični slučaj potaknuti i samo nadležno ministarstvo da preispita sustav udomljavanja i posvajanja djece. Kada se god utvrdi da je dijete u svojoj biološkoj obitelji bilo maltretirano pa ga se udomi u obitelj gdje se ono osjeća sretno, prije nego ga se vrati u njegovu biološku obitelj, potrebno je detaljno sagledati stanje u toj obitelji te, ako se dijete vrati u svoju biološku obitelj, praktički danonoćno nadzirati uvjete u kojima to dijete živi. Sam zahtjev bioloških roditelja da im se dijete vrati, nije ključni razlog da im se dijete vrati. Prioritet je dobrobit djeteta, a ne interes roditelja koji su se pokazali nedoličnima. Sva kasnija kažnjavanja ovoga ili onoga neće tu malu djevojčicu vratiti u život. Najljepši epilog ovoj tragičnoj priči dao je liječnik koji je djevojčicu liječio rekavši kako ona sada sigurno živi bolje i ljepše na nebu nego što je to mogla na ovome svijetu. Možda njeni smrt ipak nije potpuno zasjenila ovogodišnji Uskrs, nego upravo pokazala moć koja od uskrsloga Krista zrači životom.

„Sati muke Gospodnje“ na Pilju

Župe sv. Mihovila arkandela u Žminju, u Pazinskom dekanatu, ove je godine prvi put održala korizmeno hodočašće po crkvama na području župe, moleći korizmene pobožnosti u raznim crkvama i pored jedne kapelice tijekom pet korizmenih tjedana.

Posljednji je susret održan u nedjelju, 21. ožujka kod najstarije kapelice na području župe – kod kapelice na Pilju, i tom je prigodom održana pobožnost „Sati muke Gospodnje“.

Tjedno župno hodočašće, na kojem je moljen Križni put bl. Miroslava Bulešića, započelo je u župnoj crkvi sv. Mihovila 19. veljače, a ondje je pobožnost održana i 18. ožujka. U crkvi Sv. Križa na žminjskom groblju Križni se put molilo u petak, 26. veljače, a u crkvi Sveta Marija Svetomore u četvrtak, 4. ožujka. U petak, 12. ožujka, pobožnost je održana u crkvi sv. Bartola.

Posljednji susret, u nedjelju, 21. ožujka, održan je kod kapelice na Pilju, na staroj cesti koja povezuje Žminj i selo Grizili. Premda prohladno, sunčano proljetno nedjeljno poslijepodne okupilo je više vjernika, koji su se rado

odazvali pozivu župnika na sudjelovanje na toj, za sada manje poznatoj pobožnosti, „Sati muke Gospodnje“.

Nakon uvodne pjesme, u izvedbi nekolicine pjevača iz Župnoga zbora sv. Mihovila, župnik Jordan Rovis obratio se s nekoliko riječi pozdrava. Kratko se osvrnuo na povijest i osnovna obilježja te 287 godina stare kapelice kraj koje su se okupili. On je predmolio pobožnost, a uz njega molitve i meditacije čitali su bračni par Diana i Eduard Erman te Irena Križanac.

Pobožnost počinje Velikim četvrtkom kada je Isus na Posljednjoj večeri oprao učenicima noge, kao čin služenja, a završava Isusovim pokopom. Ta je pobožnost iz 18. stoljeća, rekao je župnik u uvodnom obraćanju, te dodao da su je prvi započeli moliti pasionisti, red čija je karizma molitva i žrtva, a na poseban način meditiranje nad Mukom Isusovom. Ona daje smisao i našim patnjama, patnja je veliko iskušenje, veliki križ, ali s Isusom možemo osmisliti svoje ljudske patnje, da nam patnja bude blagoslovljena i spasonosna, naglasio je vlč. Rovis te je pozvao okupljene da prate Muku od sata do sata. Uz svaki je sat pročitan ulomak

iz Evanđelja, kratko promišljanje te prigodna molitva.

„Sati Muke Gospodnje“ pasionska su pobožnost koja prati – iz sata u sat – posljednji dan zemaljskoga života Isusa Krista. Knjižica, u izdanju Zaslade Vigilare, sastoji se od kratka uvoda, povijesti štovanja Muke Presvetoga Otkupitelja te objašnjenja o načinu razmatranja Muke. U knjižici su sakupljene i pojedine misli velikana Katoličke Crkve, među njima i nekih hrvatskih svetaca i blaženika, o važnosti čašćenja Muke Gospodnje.

Kapelica na Pilju najstarija je kapelica na području te župe. Prema natpisu na prednjoj strani, koji je uklesan na latinskom i talijanskom jeziku, potječe iz 1734. godine. Podignuta je u čast Majke Božje, četverokutne je osnove s nišom na glavnom pročelju, a ostale tri strane ukrašene su reljefima: sv. Antuna Padovanskoga, motivom Raspeća te oštećenim motivom nepoznatoga svetca mučenika. Jedinstvena je na Žminjštini po piramidalno oblikovanom krovu s kuglom i usadenim metalnim križem, navedeno je u monografiji „Žminjske kapelice, tihe čuvarice pučke pobožnosti“.

Inače, o žminjskim je kapelicama 2018. godine vjeroučiteljica Nela Peteh, prof., objavila monografiju „Žminjske kapelice, tihe čuvarice pučke pobožnosti“ u kojoj je izvanrednim sustavnim radom dokumentirana bogata faktografija o dotad izgrađenim kapelicama. Nakon toga izdanja, župljani su dobili poticaj izgraditi ih još nekoliko, tako da je sada žminjska župa, sa svoje 123 kapelice, područje koje se može podižiti tim povijesnim bogatstvom koje itekako mnogo govori o povijesti, ali i sadašnjosti vjere u toj sredini.

(tekst: G. Krizman,
foto: N. Peteh)

Biskup Milovan na Blagovijest u crkvi Sveta Marija Svetomore

O blagdanu Blagovijesti, u četvrtak, 25. ožujka, porečki i pulski biskup u miru predvodio je svečano misno slavlje u crkvi Sveta Marija Svetomore, filijalnoj crkvi žminjske Župe sv. Mihovila, uz koncelebraciju župnika domaćina vlč. Jordana Rovisa te vlč. Lina Rakara. Ondje se Blagovijest od davnina časti kao glavni blagdan te crkve.

Mons. Milovan u prigodnoj je homiliji na početku istaknuo da nas okolnosti pandemije podsjećaju na ono što nam govori korizma: „sjeti se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti“, no, s druge strane, blagdana utjelovljenja Sina Božjega, koji postaje čovjekom radi nas, govori nam da je čovjek beskrajno velik u Božjim očima. Stoga je pozvan tako se i ponašati, ne misliti samo na materijalno, nego i na vrijednije stvari. Korizmeno nas vrijeme u tom smislu želi uozbiljiti na našem kršćanskom putu. Navještenje je Isusov i Marijin blagdan, rekao je biskup, Isus postaje čovjekom i Marija postaje ‘Bogomajka’ kako smo čuli u Evandelju. To je najradosniji događaj u ljudskoj povijesti. Biskup je nadalje napomenuo kako liturgijski kalendar nastoji pratiti prirodan slijed događanja, devet je mjeseci između Navještenja i Božića, a jednako je tako i za rođenje sv. Ivana Krstitelja, čije se rođenje slavi 24. lipnja, jer, navodi Evandelje: „I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec.“ Navještenje je blagdan koji nas potiče na promišljanje o Božjoj dobroti.

Biskup je nadalje napomenuo kako je ove godine, uz blagdan sv. Josipa, započela Godina obitelji *Amoris laetitia* koju je papa Franjo proglašio 27. prosinca 2020. godine., naglašavajući tako njezinu važnost, ali i potrebu promišljanja o obitelji koja se

danasa nalazi pod utjecajem mnogih destruktivnih utjecaja. Crkva je danas pozvana braniti obitelj te prigodno o današnjem blagdanu i za to se utjecati Mariji koju, uz ostalo, nazivamo i Kraljicom Obitelji. Danas, kada se na poseban način u opasnosti nalazi autoritet oca obitelji, u Godini sv. Josipa upravo nam njega Crkva stavlja za uzor, rekao je mons. Milovan. Citirao je nadalje papu Franju koji ističe važnost riječi „molim, hvala i oprosti“ u svakodnevnoj međuljudskoj komunikaciji. „Danas molimo za naše obitelji, neka nam Majka Božja pomogne da i tim trima riječima vratimo kršćanske vrijednosti u naše obitelji. Zazivajmo je i utječimo se Majci Božjoj u našim molitvama, kako je to u susjednoj župi Kanfanar činio i naš bl. Miroslav Bulešić u teškim vremenima kada je ondje bio župnik“, rekao je između ostalog mons. Milovan.

Misu su glazbeno animirali pjevači iz župnoga zabora, uz orguljsku pratnju s. Auguste Modrušan.

Crkva Sveta Marija Svetomore smještena je nekoliko kilometara južno od Žminja na cesti prema Puli. Crkva je izgrađena 1723. godine, na mjestu ranijeg sa-

kralnoga zdanja iz 12. stoljeća. Jedna je od njezinih osobitosti prostran trijem s karijatidama koji podržavaju krov trijema. Kamene su karijatide te crkve obličjem ljudske figure, klesane u baroknoj maniri, u profinjenoj kompoziciji realističkih poza. Pretpostavlja se kako su djelo domaćega kipara zavidnih mogućnosti, a smatra se i da su ponovno upotrijebljene s nekoga srušenog objekta iz okolice. Romanički izdvojen zvonik, visok 18 metara, sačuvan je u izvornom obliku i predstavlja jedan od najljepših sačuvanih romaničkih zvonika u Istri.

Nedaleko te crkve Porečka i Pulsku biskupiju podigla je 2000. godine spomen-obilježje Presjećeni monoliti, u spomen na žrtve svih totalitarnih režima, a na kamenoj su ploči uklesana imena 15 svećenika i 3 bogoslova koji su ubijeni tijekom Drugoga svjetskog rata i porača.

Ime crkve Sveta Marija Svetomore (Svetomuore) ima općenito dva objašnjena: Sveta Marija ‘sve to more’ (dijal.) – ‘sve to može’, ‘ona koja sve može’, i ‘svetomuore’ (dijal.) – ‘sveto more’, u neposrednoj blizini nalazila se do prije nekoliko godina prirodna vodena nakupina, oveća lokva.

(tekst i foto: G. Krizman)

Nadbiskup Kutleša na Cvjetnicu u Poreču

Apostolski upravitelj Porečke i Pulsko biskupije, mons. dr. Dražen Kutleša svečanu Euharistiju o Nedjelji muke Gospodnje predvodio je u porečkoj katedrali. Koncelebrirali su kancelar Biskupije mons. Sergije Jelenić, katedralni župnik preč. Milan Zgrablić, župni vikar katedralne župe Janez Barborič, a asistirao je đakon Jurica Vekić.

Blagoslov maslinovih grančica ove je godine, zbog epidemioloških razloga, održan u crkvi, a ne kako je to uobičajeno na glavnom porečkom trgu te je izostavljena i tradicionalna procesija.

Mons. Kutleša na početku je prigodne homilije podsjetio na bit događaja Cvjetnice. Najbolje nam o tome svjedoče ove maslinove i palmine grančice koje blagoslivljam, njima veličamo i častimo Isusov ulazak u Jeruzalem, no te će grančice biti spaljene i postat će pepeo da bismo se s njima mogli pepeljati na Čistu srijedu, rekao je nadbiskup. Isusa hvale, a za nekoliko ga dana ubijaju, to je čovjekova slava, to je čovjekov život ukratko, sažeto.

Govoreći o Velikom tjednu, nadbiskup je naglasio tri bitne stvari za svakoga vjernika: Isusovo obećanje, kojeg ako se ne držimo, dolazimo do raznih pogrešaka

koje su činili i apostoli, te da trebamo gledati ono bitno, a to je da smo izvršili svoju zadaću. Isus kaže „udarit će pastira, ovce će se razbježati“, govori da će biti mučeni i ubijeni, da će uskrsnuti, ali da će s njima biti opet u Galileji. On im je govorio, ali oni nisu htjeli čuti jer ih je više zanimalo ono nebitno, materijalno, nisu mu vjerovali što je govorio. Kada ne vjeruju i nemaju cijelovitu viziju, onda se događaju stvari koje su se i dogodile. Marija iz Betanije polijeva Isusa da mu iskaže počast, a jedan od apostola, najvjerojatnije Juda, kaže da se vrijednost pomasti mogla dati siromasima. I mi danas to proživljavamo. Za mnoge će se stvari reći zašto se to čini, da je bolje dati siromasima. Bit onoga što Isus odgovara jest da Boga treba častiti i ono najljepše i najbolje treba dati Bogu. Jer, ako ne damo Bogu prvo mjesto, onda nećemo častiti ni siromahe, ako Boga stavimo na prvo mjesto, onda sve ostalo ide na pravo mjesto. Ako Boga skinemo s prvoga mjeseta, onda nastaje nered. Tada postajemo dobri licemjeri, znat ćemo častiti siromahe, postat ćemo socijalne ustanove, ali ako Boga nema u našemu djelovanju, gdje je naša vjera, zašto dolazimo u crkvu ako u tome nema duhovne dimenzije, ljubavi prema Bogu, zapitao se propovjednik.

Kada Isus poziva apostole da s njime mole, ‘duh je voljan, ali tijelo

je slabo’ podsjetio je nadbiskup. Čovjek se u životu u velikim nedaćama nekako anestezira, pribjegava raznim opijatima da bi se umirio. Postoji i pitanje o moralnom snu, mi vjernici uvijek trebamo biti budni, u prvom redu kada se tiče duhovnih i moralnih vrednota, a ne se u ovome svijetu prilagođavati da ne budemo različiti, da nas drugi ne osude. Da je Isus povlađivao onima koji su tada živjeli, vjerojatno bi ostao živ. Koliko smo mi spremni žrtvovati se? Ili nam je lakše otici u onaj moralni san, sve prespavati, čekati da prođe, a što će biti na kraju, to nas ne brine. Važno je da imamo lijep i ugodan život, a što će biti dalje, o tome ne razmišljamo. No, važno je gledati cijelovitu viziju, istaknuo je nadbiskup.

Događa se da apostoli Isusa zatajuju, bježe svaki na svoju stranu, oni nisu imali cijelovitu viziju jer nisu slušali Isusa kada je govorio o tome što je bitno. Mons. Kutleša je naglasio Pilatovo pitanje: „Koga da se osloboди, Isusa ili Barabu?“ Kada se s hebrejskog prevede Baraba, to znači ‘Sin Očev’, pojasnio je nadbiskup. Neobično je pitanje: „Hoćete li osloboediti Isusa ili ‘Sina Očeva?’“ Neki čak govore da je i njemu bilo ime Isus. Tu dolazi do obmane, tu je pravi i lažni Isus. Možda je nama u današnje vrijeme lakše slijediti onog lažnog, socijalnog, koji razumije sve i svakoga, ali taj lažni Isus ne može

dati spasenje. Taj Baraba ne daje spasenje, to može dati samo onaj pravi Isus koji kaže da spasenje dolazi jedino po muci, po križu. Trebamo biti svjesni da ako smo vjerni, dolazi i uskrsnuće. S lažnim Isusom možeš biti lijep, tolerantan, takav da se svidiš svima, ali nema spasenja, nema onoga što pravi Isus Krist navješta.

Kod Pilata vidimo jednu veliku stvar: čovjek nije odgovoran. On vidi da je Isus Krist pravedan, da ga pogrešno osuđuju, ima sudbinu toga čovjeka u svojim rukama, ali ne želi učiniti ništa radi svoje karijere, radi svoje udobnosti, jer smatra da ako nešto učini, Židovi će se pobuniti, mogu mu napraviti probleme i može ga car smijeniti. Oko Isusa svi imaju neke svoje računice. Nemojmo ih osuđivati jer i mi imamo svoje računice, želimo se diviti Isusu, ali kada dođu trenutci da trebamo pokazati da smo pravi vjernici i da smo za Isus, tada padamo, zatajimo ga, bježimo, upravo poput apostola i Pilata. Oni su možda pali na velikim stvarima, a mi padamo na malim, jednostavnim stvarima.

Na kraju opet dolazimo do Isusovih riječi „udarit će pastira i ovce će se razbježati“, apostoli nisu zapamtili da im je obećao kako će on uskrsnuti i doći u Galileju. Mi u svome životu možemo činiti kako hoćemo, možemo biti za ili protiv Isusa, možemo biti prijetvorni, ali u tom slučaju u dubini svoje duše znamo da ne činimo dobro jer Isus kaže da preko muke i smrti dolazi uskrsnuće. Preko lijepoga i ugodnog života neće doći spasenje čovjeku i čovječanstvu, već će pomalo, poput Rimskoga Carstva, sve propadati. Zato Isus kaže da budemo budni i da molimo jer nas upravo molitva, duhovnost i ljubav prema Isusu Kristu mogu spasiti. Zato uvijek gledajmo kraj jer djelo se gleda po onome kako je završilo. Ako student i nakon godina studiranja ne dobije diplomu, nije završio, tako i mi ako živimo svoj život bez vječne perspektive, nećemo zadobiti kraljevstvo Božje, ako ne budemo radili kako Isus Krist od nas traži.

Ovaj Veliki tjedan poziv je da razmišljamo o Muci Gospodina našega Isusa Krista i o velikim tajnama koje su pred nama. Poziv je to i da se usmjerimo na sebe, na svoj život, da ispitujemo sebe, svoju savjest, da se zapitamo „gdje sam ja u svemu tome?“ Ako nisam na pravome putu, da se popravim, a ako sam i donekle dobar, da se usavršim i da ono što nije dobro, popravim. To je smisao Uskrsa: da se popravim, isповjedim, da budem što je moguće više savršeniji. Molimo da nam Bog da snage da uvijek možemo gledati onu vječnu perspektivu, i onaj kraj, a to je kraljevstvo nebesko prema kojemu svi težimo, zaključio je mons. Kutleša.

(Tekst i foto: G. Krizman)

Uspješno završena akcija „Maslinova grančica 2021.“

Na inicijativu ravnatelja PMD Porečke i Pulsko-biskupije, labinskog dekana preč. Mirka Vukšića, u subotu, 20. ožujka te u ponedjeljak, 22. ožujka, na više lokaliteta u labinskom kraju, održana je akcija sakupljanja maslinovih grančica, kao donacija za naše misionare u svijetu. Naime, prikupljene maslinove grančice (30 000 kom) odvezene su u utorak, 23. ožujka, u Riječku nadbiskupiju. Tamošnji će župnici na blagdan Cvjetnice ponuditi svojim župljanima maslinove grančice, a sav prihod koji se tom prigodom prikupi ide za potrebe naših misionara. Na taj se način povezujemo zajedničkom akcijom pomaganja misija i misionara. Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u ovoj akciji: obitelji Olgice i Franka Škopca, obitelji Elvire Fonović, obitelji Negri, obitelji Sanje i Alena Štucina, obitelji Deana Škopca, župljanima Sv. Lovreča Labinskog koje su predvodili vlč. Blaž i vlč. Wojciech, župljanima Raše, svim pojedincima koji su donosili maslinove grančice ispred PC Sv. Josipa te brojnim volonterima koji su nesebično dali svoje vrijeme, zalaganje i trud. Neka ih dragi Bog nagradi i blagoslovi, kao i sve one koji će blagoslovljene maslinove grančice držati u svojim kućama. Neka nas maslinova grančica podsjeti na naše misionare da ih podržimo i molitvom. (LB)

Misa posvete ulja u porečkoj katedrali

Na Veliki četvrtak, 1. travnja 2021. godine, mons. Dražen Kutleša, apostolski upravitelj Porečke i pulske biskupije, predvodio je Misu posvete ulja. Uobičajeno je da se ova sveta misa slavi u prijepodnevnim satima Velikoga četvrtka i tom se prilikom oko biskupa okupljaju svi svećenici pojedine biskupije kako bi obnovili svoja obećanja dana prilikom svećeničkoga ređenja.

Zbog pandemije koronavirusa oko svoga pastira mons. Dražena Kutleša okupili su se samo dekan, kao predstavnici svih svećenika Porečke i Pulske biskupije. Uz njih je na svetoj misi bio prisutan manji broj vjernika laika.

U svojoj je homiliji nadbiskup Kutleša prisutne svećenike ohrabrio u obavljanju njihove svećeničke službe, a posebno im je stavio na srce da budu vjerni u prenošenju istine Božjem narodu te da budu nositelji Božjega milosrđa braći i sestrama kojima su poslani. Spomenuo se i pokojnih svećenika koje je Gospodin pozvao k sebi

nakon prošloga Velikog četvrtka, a to su: vlč. Marcel Lakoseljac, vlč. Frane Kurelović, vlč. Josip Zović i vlč. Stipan Mišura. Ujedno je zahvalio Bogu za tri prošlogodišnja mladomisnika: vlč. Graziana Di Crescenzijs, vlč. Leonarda Škeca i vlč. Wojciecha Wlazla te preporučio u molitve i četvoricu đakona koji se pripremaju za svećeničko ređenje, a to su: Rafael Villergas Castaño, Mateus Babinski de Almeida, Jurica Vekić i Stipe Breko.

Kao i svake godine, biskup se prisjetio i svećenika koji ove godine slave jubilarne obljetnice svećeničkoga ređenja. Dijamantni jubilej slave: vlč. Antun Kurelović i vlč. Marijan Jelenić; 20 godina svećeništva slave: vlč. Geremija Massa, vlč. Joško Listeš, vlč. Piotr Maj, vlč. Przemysław Palmowsky i vlč. Zygmunt Ciba; 10 godina svećeništva slave: vlč. Marijan Lindić i vlč. Josip Peteh. Stoga je pozvao na molitvu za njih i zazvao Božji blagoslov da ostanu vjerni u svome svećeničkom zvanju.

Križni put „Ka sv. Andriji“

Pete korizmene nedjelje, 21. ožujka, održan je tradicionalni Križni put „Ka Sv. Andriji“ u Vrsaru. Uz poštivanje svih epidemioloških mjera i preporuka, nekolicina župljana i ove je godina željela izmoliti Križni put hodočasteći do crkvice sv. Andrije. Vjernici su se, kako je to već uobičajeno, okupili kod vrsarskoga groblja gdje ih je dočekao domaćin, vlč. Lino Zohil, župnik Vrsara i Gradine. Nakon župnikova uvodnoga pozdrava, okupljeni su, predvođeni križem, krenuli preko ceste, pored lokve Fabian, po šljunčanoj stazi koja vodi do crkvice sv. Andrije. Postaje Križnoga puta postavljene su na stabla uz stazu, a napravljene su od grana iz okolne šume te drvenih ploča s izrezbarenim rimskim brojevima postaja. Tekst Križnoga puta čitali su župljani, a župnik je izrekao prigodne

meditacije. Stigavši vijugavom stazom do vrha brda i crkvice sv. Andrije, hodočasnici su izmolili zadnju postaju koja se nalazi na stablu ispred crkve te ondje sa završnom molitvom i promišljanjem zaključili pobožnost Križnoga puta.

Župnik je potom izrekao zaključni pozdrav te sve okupljene pozvao na sudjelovanje na Križnom putu „Ka svetom Andriji“ i iduće godine.

Ova lijepa tradicija Križnoga puta započela je prije jedanaest godina, nakon što je vlč. Zohil, po preuzimanju župe Vrsar, odlučio popraviti tada ruševnu crkvicu sv. Andrije iz 18. stoljeća. Posve obnovljenu crkvu, o blagdanu svetog apostola Andrije, 30. studenog 2010. godine, nanovo je blagoslovio tadašnji ordinarij mons. Ivan Milovan. Osim Križnoga puta,

tu se redovito održava i svečana proslava svetoga Andrije ap., pa tako svake godine, zadnjega dana mjeseca studenog, ribari u procesiji nose sliku sv. Andrije do crkvice. (tekst: G. Krizman, foto: M. Skender)

Misa Večere Gospodnje u porečkoj katedrali

Na Veliki četvrtak, 1. travnja 2021. apostolski upravitelj Porečke i Pulske biskupije, nadbiskup mons. dr. Dražen Kutleša predvodio je euharistijsko slavlje Mise večere Gospodnje u porečkoj katedrali. Prigodnu homiliju izrekao je kancelar Biskupije mons. Sergije Jelenić.

On je na početku homilije podsjetio da Misom večere Gospodnje započinje slavlje Vazmenoga trodnevlja. Slavljem Isusove posljednje večere spominjemo se ustanovljenja Euharistije. Na posljednjoj večeri Isus je izgovorio veliku zahvalnu molitvu Bogu, svome Ocu. Nema zajedništva bez zahvaljivanja. Isus je znao da je došao njegov čas da prijeđe s ovoga svijeta k Ocu. On je ljubio svoje, one u svijetu, do kraja ih je ljubio, tako da je odlučio život svoj dati za njih, naglasio je mons. Jelenić. Time nam otkriva što se ostavlja onima koje ljubimo. Kada nekoga darivamo, pa iako i malim darom, dajemo mu nešto što je simbol naše ljubavi. Uvijek treba predati sebe u svemu što se čini, treba predati istinsku ljubav, vlastiti život, ugraditi u drugoga sve što jesmo i nosimo u duši. Zato Isus ne ostavlja ništa svojim učenicima osim svoje ljubavi, sebe samoga. Gospodin Isus daje samoga sebe u otajstvu Euharistije. Predaje se na naše spasenje. Kako je Isus služio nama, tako smo i mi pozvani služiti jedni drugima. Govoreći o predanju svoga tijela, "ovo je moje tijelo za vas", Isus nam pokazuje kako smisao života nije da čovjek sebi sve podredi i živi za sebe. Pravi je smisao života da živimo ljubeći Boga i bližnje, da sebe stavljamo u Božje ruke. Smisao života je u davanju, u darivanju sebe iz ljubavi. Onaj tko iz ljubavi sebe daje i predaje, taj već ovdje na zemlji ima svoj mir, svoju radost i potpuno ispunjenje života.

Ponekad su životne prilike strašne, gotovo nepremostive, ali imamo Krista koji do krvi ostaje vjeran. Nije nam jamčio da ćemo biti pošteđeni kušnje, ali nam uvijek jamči svoju milost i svoju ljubav. Ne bojmo se, i Krist je trpio, trpeći mi postajemo dionici njegovih patnji, pobjede i njegova uskrsnuća. Isus kao posljednji sluga pere noge svojim učenicima. Dok su se apostoli pitali što bi to trebalo značiti, Isus im tumači: ako ja, Gospodin i Učitelj, vama oprah noge, trebate i vi jedni drugima prati noge. Primjer sam vam dao da i vi činite što ja vama učinih. Prati noge znači ponizno služiti svojim bližnjima. Bila je to zadnja pouka koju je Isus učenicima ostavio prije smrti. Čovjek govori ono što smatra najvažnijim baš u onom trenutku kada zna da odlazi, da umire. Isus kao svoju oporuku govori svojim učenicima, i svima nama: ponizno služite jedni drugima, Krist je najviše učinio onda kada je sama sebe posve predao. Duboki smisao ljudskoga života jest služenje. Dobra djela, prikazana kroz simbol pranja nogu, najveće su i nepropadljivo blago. Zato činimo dobro, služimo

jedni drugima. U Isusovu svjetlu služiti ne znači robovati, služiti znači ljubiti, činiti Božji posao, biti najbliži pravoj ljudskoj naravi koju je stvorio Bog, naglasio je uz ostalo propovjednik. Isus se daruje u Euharistiji i poziva i nas da se darujemo jedni drugima, da služimo jedni drugima baš onako kao što on služi nama. Nakon što je Isus očitovao svoju poniznu, sebedarnu ljubav, uputio je učenicima vrlo jasan poziv: „ovo činite meni na spomen“. Pozvao ih je da čine to što su doživjeli, što su od njega primili, a primili su oproštenje grijeha i primjer poniznosti. Primili su i najuzvišeniji dar u njegovu predanju tijela i krvi, u prilikama kruha i vina, pri samom blagovanju večere. Krist je došao na svijet služiti svome Ocu, ali i život svoj dati za grešno čovječanstvo, potpuno se staviti u službu slabih, siromašnih i grešnika željnih spasenja, zaključio je mons. Jelenić.

Nakon mise održano je klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

(Foto: M. Martinčević, tekst: G. Krizman)

NADBISKUP KUTLEŠA NA VELIKI PETAK U PULI

„Bdijte i molite da ne padnete u napast!“

Obrede Velikoga petka, 2. travnja 2021., apostolski upravitelj Porečke i Pulsko-biskupije nadbiskup mons. dr. Dražen Kutleša predvodio je u pulskoj katedrali Uznesenja Marijina, uz koncelebraciju kancelara Biskupije mons. Sergija Jelenića, vlč. Ivice Šušnjare i katedralnoga župnika vlč. Rikarda Lekaja.

Nakon čitanja Muke, nadbiskup je u prigodnoj homiliji istaknuo da je Veliki petak vezan uz događaje u Getsemanskom vrtu gdje se događala jedna velika agonija. Naglasio je Isusove riječi „Bdijte i molite da ne padnete u napast, duh je doduše jak, ali je tijelo slabo.“ „Isus zna što će se dogoditi, pred njim je jedna velika agonija“, nastavio je nadbiskup. „Bori se i traži pomoć od svojih bližnjih, od apostola, ali oni spavaju. Vidjevši to, pogodila ga je njihova nebriga i udaljenost. Čovjek se nerijetko u teškim trenutcima prepusta opijatima, jednostavno nastoji barem psihički pobjeći od stvarnosti koja ga opterećuje, bježi u duhovni, moralni, pa čak i fizički san, ne želi se suočiti sa stvarnošću. Isus se sučeljava sa Sotonom, a nema

pomoći od bližnjih.“ U tom svjetlu propovjednik je potaknuo roditelje da stalno bdiju i mole za svoju djecu jer ako čovjek ne čini dobro, onda će zlo samo po sebi doći na ovaj svijet. Isusov je recept u borbi protiv zla: „Bdijte i molite!“ Čovjek kada je pospan, nema stvarnu viziju, treba se rastrijezniti i shvatiti realnost događaja. To može samo čovjek koji bdije, koji je trijezan, budan, samo tako može shvatiti ono bitno, a takav može vidjeti i svoje neprijatelje i njihove nakane. I mi, da bismo mogli u današnjem svijetu ostvariti svoj vjernički poziv, moramo biti budni i pozorno pratiti što se oko nas događa, a ne bježati od stvarnosti. Trebamo se boriti duhovno, molitvom, jer jedino će nas molitva spasiti, to nam je Isus Krist pokazao svojim primjerom. Zlo se može pobijediti jedino molitvom jer ako na zlo uzvraćamo zlom, postaje još veće zlo. Moramo moliti, po uzoru na Isusa tražiti volju Božju i prihvatići je.

„Ako ne budemo molili, past ćemo u napast“, nastavio je nadbiskup Kutleša. „Možemo moliti ili ne moliti, bježati od stvarnosti, upijati pogrešne nauke, ali ako tako budemo činili, past ćemo u napast. Život donosi razne kušnje, no bitno

je koliko vjerujemo. Ako vjerujemo, onda ćemo moliti, i to će biti naša snaga u suočavanju s napastima, i u trenutcima malodušnosti. Gledamo li samo patnju, onda je to propast i poraz, ali mi vjernici moramo uložiti trud i prihvatići realnost uskrsnuća.“

„Isus kaže ‘Duh je jak, ali tijelo je slabo’“, citirao je propovjednik. „Čovjek često kaže da bi htio moliti i činiti dobra djela, ali uvijek ima neku zaprek u koristi tu ispriku ‘tijelo je slabo’. Isus nam govori da bdjenjem i molitvom trebamo pripraviti duh da uvijek bude spreman i da nikada ne malaksa. Trebamo pripravljati svoj duh molitvom da se možemo suočiti s teškim trenutcima.“

„Neka i za nas ovaj Veliki petak bude jedan Getsemani gdje ćemo učvrstiti svoju vjeru, ako smo griješili, nastojmo to popraviti i nastojmo svoj duh učvrstiti u vjeri onako kako je Isus činio – bio je budan, bdio je i molio. To nam je preporuka – da u životu budemo spremni i vjerni, da se molimo Bogu i da se uzdamo u Boga jer jedino od Boga dolazi Spasenje, a sve ono drugo za čim danas težimo, prolazno je i propadljivo. Kada to shvatimo i prihvatićemo, doći će do promjene naših života, kao što su i apostoli nakon Isusove smrti shvatili što im je Isus govorio: da će biti mučen, da će umrijeti na križu, ali da će i uskrsnuti i da će se s njima susresti u Galileji. Oni su slušali samo o muci, ali ne i o slavi; mi, vjernici, moramo tu stvarnost prihvatići i očekivati uskrsnuće našega Gospodina jer jedino po tome možemo zaslužiti sve ono što nam je Isus Krist obećao“, zaključio je mons. Kutleša.

Uslijedila je Sveopća molitva Crkve, Klanjanje križu, uz poštivanje epidemioloških mjera i udaljenosti, te nastavak obreda Velikoga petka. (G. Krizman)

Vazmeno bdjenje u Eufrazijani

Obrede Vazmenoga bdjenja apostolski upravitelj Porečke i Pulsko-biskupije, nadbiskup Dražen Kutleša predvodio je u Eufrazijevoj bazilici, uz koncelebraciju kancelara mons. Sergija Jelenića te katedralnog župnika i porečkoga dekana preč. Milana Zgrablića, a uz asistenciju đakona Jurice Vekića.

Nakon što je nadbiskup blagoslovio organj i vazmenu svijeću u povijesnom atriju Katedrale te svečanog unošenja Svjetla, *Exultet* je otpjevao Tomislav Čoga iz Funtane.

Nadbiskup je u prigodnoj homiliji, pojašnjavajući simboliku dijelova obreda Vazmenog bdjenja, prikazao povijest Spasenja, Božjega naroda, ali i svakoga od nas u ovozemaljskom životu, koji trebamo proživjeti u svjetlu Vječnosti.

Na početku homilije naglasio da bez Velike subote i Uskrsnuća ne bi bilo kršćanstva. Ukratko je podsjetio na događaje Velikoga tjedna, u kojem su ga apostoli, nakon tri godine provedene s Isusom, izdali i pobjegli. Oni u koje je imao najviše povjerenja, iznevjerili su ga. Možemo misliti kako se osjećao u Getsemanskom vrtu kada se dogadala velika kozmička bitka između dobra i zla, a apostoli spavaju, iako ih je zamolio da budu s njim. Isus je uvijek onaj kamen temeljac gdje se mi opredjeljujemo jesmo li za Isusa ili protiv njega ili, u današnje vrijeme, jesmo li za dobro ili za зло, napomenuo je propovjednik.

Kroz dijelove obreda Vazmenog bdjenja pojasnio je simboliku koju nam ti obredi predstavljaju. Uskrsna svijeća, svjetlo, simbol su Isusa Krista koji rastvara tminu zla. Svi smo pozvani, po uzoru na Krista, boriti se protiv tmine, protiv zla. Dim tamjana oblak je koji štiti izraelski narod, odnosno sve one koji se njemu utječu. Nadalje, u Službi riječi slušali smo povijest spasenja, stvaranja svijeta i čovjeka do Isusa Krista, do uskrsnuća. Ukratko je sažeto ono što je bitno za naš život, a to je Riječ kojom Bog stvara cijeli svemir, stvara čovjeka. Zato mi kršćani moramo na poseban način

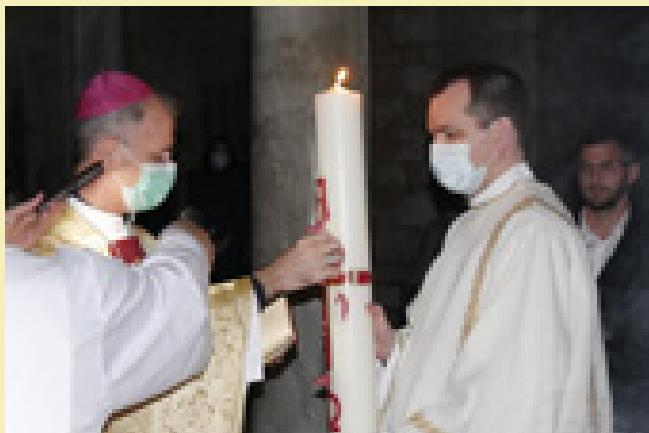
dati važnost Riječi Božjoj, slušati ju, jer preko Riječi vidimo svoje spasenje. Očima vjere možemo, slušajući, progledati srcem ono što oči ne mogu vidjeti. Ova je noć raspršila tamu, pobijedila зло, pobijedila smrt da mi možemo živjeti. Možda je naša vjera ponekad mala i prestrašena kao Marija Magdalena kada dolazi na grob i ne nalazi Isusa, no ona napreduje u vjeri i priznaje ga Spasiteljem, tako i mi moramo napredovati u vjeri koju nam je Bog dao. Zato je Uskrs najveći kršćanski blagdan jer smo s njime pobijedili зло. Bog nas je spasio tako što je poslao svoga Sina jedinorođenca da pobijedi зло da bismo mi mogli imati život vječni. Budimo u životu svjesni i opredijelimo se uvijek za Isusa, za ono dobro. Zahvalimo Bogu što nam je otvorio oči srca da možemo progledati i vidjeti ono što je bitno u našemu životu. Treći dio, Krsna služba, simbolizira krštenje, onu bjelinu i čistoću koju primamo ne svojom nego Božjom zaslugom, Isusa Krista koji je dao svoj život za nas. Vrhunac je svega upravo liturgija kao zahvala, spomen-čin Bogu za sve ono što je učinio, rekao je nadbiskup.

Ta su četiri dijela sažetak cijele naše vjere, da nam pokaže kako Bog, od početka stvaranja svijeta ima plan sa svima nama. Došli smo na svijet s određenim ciljem, trebamo otkriti svoj smisao, a otkrivamo ga kada otkrijemo Isusa Krista, tada možemo shvatiti sebe i sve ono što je povezano s nama i našim bližnjima. Ako stavimo Krista na prvo mjesto, onda svatko u našem životu zadobiva ono mjesto koje mu pripada. Teze da čovjek treba biti na prvome mjestu, varke su, jer ako nema Boga u našemu životu, sve će krenuti pogrešnim putem.

Zahvalimo Bogu večeras da smo vjernici, da smo kršćani, i da smo na pravom putu te ga zamolimo neka nas uzdrži da dodemo do vječnoga spasenja i da se jednom pridružimo njegovoj slavi, zaključio je nadbiskup.

Vazmeno bdjenje zaključeno je blagoslovom uskrsne hrane.

(tekst i foto: G. Krizman)

USKRSNU ISUS DOISTA, ALELUJA!

PULA – Na svetkovinu Uskrsa porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan predvodio je svečanu Euharistiju u pulskoj katedrali. Koncelebrirali su katedralni župnik vlč. Rikard Lekaj te vlč. Ivica Šušnjara.

Mons. Milovan u prigodnoj homiliji istaknuo da je Uskrs ‘sunce svih blagdana’. Slavimo središnje otajstvo kršćanske vjere, to je temelj naše vjere i naše nade. Citirao je sv. Augustina, „Uskrs – to je naša nada“, to znači da nikakvo zlo, pa ni smrt nema više konačnu riječ, mi imamo nadu života vječnoga što nam ga je Krist otvorio. Smrt nema zadnju riječ, na kraju pobjeda pripada dobru, životu. Ta se sigurnost temelji na povijesnoj činjenici Isusova uskrsnuća. On, koji je bio raspet na križu, i položen je u grob, uskrsnuo je da bismo i mi vjerujući u njega, povezani s njim po vjeri i krštenju, i trudeći se živjeti u prijateljstvu s njim, mogli imati nadu života. Ta je poruka srce Evandela.

Od uskrsnoga jutra novo proljeće, novo svjetlo obasjava svijet. Bog, koji je iz ljubavi stvorio svijet, vrhunac je svoje ljubavi pokazao po utjelovljenju svoga Sina i njegovoj smrti na križu za nas obične smrtnike, ljude za koje čitamo da smo ‘prah i pepeo’; no,

po uskrsnuću mi smo Božja djeca s nadom života vječnoga u Bogu. Krist je uskrsnuo, ne da bismo ga mi pamtili, već da bismo mi, već ovdje na zemlji, po prijateljstvu s njim, mogli iskusiti klice toga Božjega života, u ljubavi s Bogom i bližnjima. Proslavljamo uskrsnuće Isusovo, to je srce Evandela, srce kršćanske poruke. Isus iz Nazareta izišao je iz groba, u zoru trećega dana ukazuje se Mariji Magdaleni, potom i drugima, tijekom 40 dana, oni će kasnije, nakon silaska Duha Svetoga, postati njegovi svjedoci.

I do nas, kršćana 21. stoljeća, došla je ta vjera i svjedočanstvo prvih apostola i prvih učenika, i to je temelj vjere Crkve i danas. Ta je vjera sposobna obasjati sav duhovni mrak i današnjega svijeta, kao što je nosila tijekom stoljeća Isusove učenike u svim situacijama života i krizama povijesti. I danas, u vrijeme materijalizma i nihilizma, koji vide svršetak ljudske egzistencije u ništavili, vjera u Isusa Krista može obasjati i rasvijetliti. Bez Isusa Krsta svaka ljudska nada bila bi lažna nada, iluzija.

S Isusovim uskrsnućem dogodila se najveća novost u povijesti svijeta, to je novost koja mijenja život onih koji prihvaćaju vjeru Isusovu. To se vidi osobito u životu svetaca, kao naprimjer, našeg bl. Miroslava

Bulešića, bl. Stepinca, sv. Ivana Pavla II., sv. Majke Terezije, sv. Padre Pija i tolikih drugih koji herojski žive vjeru. Primjeri svetih potiču nas da i mi slijedimo taj Isusov put. To je zahtjevno, ali to je put mira srca, velike nade koju uvijek u sebi nosimo, tijekom svih dana našega života.

Biskup se osvrnuo na proslavu Uskrsa u okolnostima pandemije i potaknuo je vjernike na zahvalnost što se ipak ove godine možemo okupiti i biti dionici svetih otajstava blizine Božje u sakramentima.

Ovo je blagdan Kristove pobjede, dan nade i radosti za nas vjernike. Svi smo danas iznova pozvani svjedočiti nadu koja nam je dana, nadu unatoč nevoljama i kušnjama života. Ovo je dan poziva na radost, na zahvalnost Bogu koji nam je uvijek dobar, koji nam u Isusu daje mogućnost da se oslobođimo zla i grijeha i da vjerujemo u pobjedu dobra. Ovo je dan našega novoga opredjeljenja za dobro, za put Isusov koji je zahtjevan, ali to je i put radosti i sigurne nade. „Ovo je dan što ga učini Gospodin, zato kličimo i radujmo se njemu“, zaključio je biskup te svima poželio sretan Uskrs.

Na kraju euharistijskoga slavlja katedralni župnik, vlč. Lekaj, uputio je čestitke biskupu Milovanu te svim vjernicima koji se u toj župi okupljaju na misi, i to na hrvatskom, ali i na talijanskom i na albanskom jeziku. U pulskoj se katedrali redovito nedjeljom održava i misa na talijanskom jeziku, a osim toga ondje se okuplja i skupina vjernika albanske nacionalnosti.

Uskrsnu Posljednicu otpjevao je kantor Patrik Andreja koji je ujedno ravnao katedralnim zborom, a za orguljama je bila Paola Batel.

(G. Krizman)

POREČ – Misu svetkovine Uskrsa apostolski upravitelj Porečke i Pulskog biskupije nadbiskup mons.

Dražen Kutleša predvodio je u porečkoj katedrali, uz koncelebraciju kancelara Biskupije mons. Sergija Jelenića te katedralnoga župnika preč. Milana Zgrablića.

Kada razmišljam o uskrsnuću, uvijek je temeljno pitanje vjera: ili vjeruješ ili ne vjeruješ. U 20. poglavljju Ivanova evanđelja možemo vidjeti četiri događaja koja nam govore kako različiti ljudi dolaze do svoje vjere. Prvi je o tome kako su Ivan i Petar došli do groba, vidjeli povoje i ustanovili kako je Isusov grob prazan, drugi je kako je Marija Magdalena došla na Isusov grob, treći je kada Isus dolazi među svoje učenike, ali kada nije bilo sv. Tome i četvrti je onaj poznati događaj kada dolazi sv. Tomi.

Možemo vidjeti da ljudi dolaze do vjere u prvom redu gledajući. U sva ta četiri događaja oni su vidjeli, shvatili i srcem povjerovali. Znamo da postoje ljudi koji to nisu vidjeli, kao ni mi. Tu uviđamo jednu veliku razliku: mi slušamo očima vjere. Mi moramo tu Radosnu vijest poslušati, mora nam doći do razuma i trebamo je srcem prihvatići. Neki su vidjeli, a neki čuli, no sve ostaje na čovjeku, želi li to prihvatići ili ne. Stoga je to Božji dar koji trebamo čuvati, rekao je propovjednik.

Marija Magdalena spoznaje Isusa Krista na jedan drugi način.

Ona dolazi na prazan grob, pomisli kako su ga razapeli, ubili, na kraju ne dopuštaju ni da ga pokopa kako je dostoјno, već ga, smatra ona, ukradoše. U toj velikoj tuzi ne prepozna ga u prvi tren kada je razgovarao s njom. No prepozna ga je kada joj se obratio imenom: „Marijo!“, tada joj se otvaraju oči, razum i srce i shvaća da je to Isus jer ga je poznavala. Često čujemo kako ljudi tražeći sebe, odlaze u razne krajeve i razne religije, no vidimo, što se više traže, to se manje nalaze. Prava je istina da mi trebamo naći Boga. Velika znanstvena književna i umjetnička djela najbolje možemo razumjeti kada poznajemo onoga koji ih je realizirao jer možemo razumjeti radi li se o autobiografskom fragmentu ili imaginaciji. I u vjeri moramo najprije shvatiti i dohvatiti vjerom Onoga koji je sve stvorio. Tek kada to u vjeri prihvativimo, onda će se naše srce smiriti u sigurnoj luci. Stoga tražimo sebe kod Gospodina, naglasio je mons. Kutleša.

Kada Isus dolazi među svoje učenike i govori im „Mir vama!“, primjećujemo da ih nalazi u velikom strahu zbog svih prethodnih događaja oko njega, boje se za sebe. Gdje je strah, nema vjere, vjera nastaje iz povjerenja. Tek kada ga prepozna, tada se otvaraju vrata vjere, shvaćaju i prepozna ga. Time što ga prihvaca i ne boje ga se, ne boje se više ni običnih ljudi, mogu krenuti u svijet propovijedati i navještati Evanđelje.

Četvrti način kako možemo doći do vjere vidimo u primjeru sv. Tome. On nije bio s ostalima kada ih je Isus prvi put pohodio. Kad mu o tome pričaju, on tipično, znanstveno, kaže „ako ne vidim, i ne stavim svoje prste, neću vjerovati“, ako znanstvenim metodama ne dokažem, ne vjerujem. No tu se postavlja pitanje što je nevjera. Je li to samo nedostatak naše vjere, kao što je i tama nedostatak svjetla? Ovdje vidimo da je to nedostatak mnogih stvari koje su u čovjekovu

srcu. U prvom je redu to pitanje čovjekove oholosti. Tko smo mi da možemo shvatiti Onoga koji je sve stvorio? Mi ljudi želimo sve shvatiti i dokazati, no vjera nije znanstveno dokaziva. Vjera je stanje srca koje čovjek mora otvoriti prema Bogu. Stoga i mi moramo u podložnosti Bogu reći ‘ja to ne znam, ali vjerujem’ kao što je rečeno u Svetom pismu, ‘vjerujem, ali pomozi mojoj nevjeri’. Vjera nas vodi u životu, ona nam daje snagu i vodi nas na pravi put. Mi ćemo čak i teškim trenutcima uvjetovati Boga, no s njim ne možemo tako postupati, već trebamo otvoriti srce i prihvatići ono što On nama daje jer On daleko bolje zna što je bolje za nas. Danas, kada preuveličavamo materijalno, a zanemaruјemo duhovno, vidimo da mnoge stvari u društvu ulaze u jednu dekadenciju, koju shvaćamo, ali teško priznajemo. Danas imamo više materijalnog, ali nemamo zadovoljstva koje su naši predci imali. Imamo više znanja, a sve smo bolesniji, imamo više diploma, a manje znamo. Stoga i mi trebamo, kako kaže Evanđelje, prestati sumnjati i početi vjerovati. To je jedini način da idemo pravim putem, istaknuo je nadbiskup.

Kako reče Isus učenicima u Getsemanskom vrtu: „Bdjite i molite!“ jer ako je čovjek budan, vidjet će i spoznati stvari koje se događaju. Iz realnosti ovoga života na pravi je put moguće doći samo molitvom, vjerom, zaključio je mons. Kutleša te svima poželio da na svoj način nađu svoj put vjere. Ako Tražimo Gospodina, sigurno ćemo ga naći, jedino kad nađemo Gospodina, naći ćemo smisao svojega života.

Uskrsnu Posljednicu te sve ostale glazbene liturgijske dijelove otpjevao je katedralni zbor koji je na orguljama pratilo Sandro Cerovac. Misa je bila u izravnom prijenosu na županijskoj radijskoj postaji Radio Istra, a prijenos je komentirao David Gortan.

(G. Krizman)

SVETI JURAJ – SVETAC SVIH KRŠĆANA

O svetom Jurju

Sveti Juraj (od grč. Γεώργιος, Geórgios; lat. Georgius), moglo bi se reći, univerzalni je svetac. Štuju ga i katolici i pravoslavci, a posebno ga štuju Romi. Omiljen je i u našim krajevima, njemu su posvećene mnoge crkve i mnoga mjesta, a zapravo malo tko od vjernika zna reći o svetom Jurju više od onoga da se liturgijski časti 23. travnja.

Iako o njemu ima vrlo malo pouzdanih podataka, tijekom stoljeća nastale su mnoge legende, velikim dijelom u vrijeme viteštva, koje toga mučenika (vjerojatno zato što je bio vojnik) najčešće prikazuju kao viteza koji ubija zmaja i spašava princezu. Tako postoji legenda (pripisuje se Giacomu da Varazzeu) koja tvrdi kako je u jezeru u blizini grada Silene živio zmaj kojemu su svakodnevno za hranu morali davati ovce, janjad, telad ili kakvu drugu životinju. Međutim, zmaj se obezobrazio pa je počeo tražiti da mu žrtvuju mladiće i djevojke. Oni na koje je pala kocka, bili bi bačeni zmaju. Jednom zgodom na takav način bî izvučena i kraljevna, ali dok je išla u smrt, sretne ju sveti Juraj i kaže da će ju spasiti ako kralj obeća da će se on i svi stanovnici ostaviti poganskih bogova i obratiti na kršćanstvo. Kralj spremno obeća. Kad je zmaj izišao iz jezera, sveti Juraj zaleti se prema njemu na konju i kopljem mu probode vrat. Potom ga sveza svilenim konopcem

i povede pred kraljev dvor, gdje kralj još jednom potvrđi da će se obratiti, a sveti Juraj potom ubije zmaja.

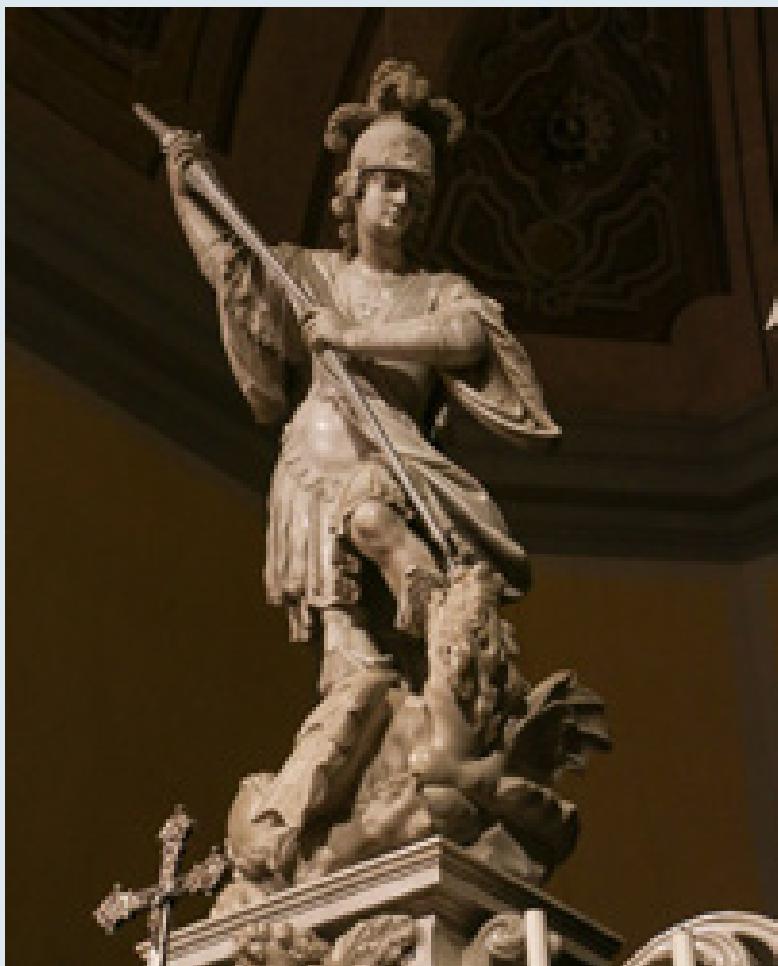
Takve i slične legende, iako se mogu simbolično promatrati i u pozitivnom svjetlu (npr. zmaj je simbol zla, pa je figurativno riječ o pobjedi kršćanstva nad zlom i grijehom), učinile su da sveti Juraj postane manje svetac, a više

290. godina) u Lidiji (Palestina), kada su ga, zbog nepriznavanja poganskih bogova, osudili na smrt odrubljivanjem glave. Prema predaji, to se dogodilo 23. travnja, stoga je taj datum Jurjeve smrti u Crkvi upisan kao spomendan na toga svetca. Kao i mnogi drugi svetci njegova vremena, koji su podnijeli sličnu mučeničku smrt, i sv. Juraj može nam biti izvrstan putokaz u postojanosti u vlastitoj vjeri.

U tom smislu valja imati u vidu dobronamjernost starih hagiografa koji su donosili razne legende o svetom Jurju, kao onih koji su gotovo nevjerojatnim pričama o hrabrosti toga svetca htjeli potaknuti narod na privrženost Bogu i na bolje prakticiranje svoga vjerskog života, pa u tom smislu čak ni te legende ne treba odbaciti kao potpuno bezvrijedne.

Tako, naprimjer, kaže legenda kako su sv. Jurja, nakon što je osuđen, najprije privezali na kotač koji je u sebi imao čavle, koji bi mu pri svakom pokretu kidali dijelove

tijela, a on je unatoč tome bio veseo i blagoslivljao Boga. Štoviše, sve su mu rane zaciijelile, a takvo čudesno ozdravljenje mnoge je obratilo na kršćanstvo. Također, na kršćanstvo se obratio i jedan враћ, nakon što je sv. Jurju dao vrč zmijskoga otrova, a ovaj ga je jednostavno prekrižio i popio, i pritome mu se nije ništa dogodilo. Svetoga Jurja mučili su na kotaču s noževima, bacili ga u kotao u kojemu je bilo rastopljeno olovo, konji su ga vukli po gradu i

narodni heroj, bez gotovo ikakve povezanosti s istinskom vjerom.

Zato bi se bilo dobro držati sigurnih povijesnih podataka, bez obzira koliko oni bili šturi, jer je već sama činjenica da se o svetom Jurju sačuvao spomen tijekom dugoga niza stoljeća važna i vrijedna poštovanja. Tako, naprimjer, znamo da je sv. Juraj bio rimski časnik koji je umro mučeničkom smrću za vrijeme Dioklecijanova progona 303. god. (negdje se spominje i

na druge su ga načine pokušavali ubiti, ali je on svaki put čudesno ostao živ. Štoviše, mnogi koji su gledali takva mučenja, preobratili su se na kršćanstvo. Nakraju je ipak ubijen, odrubljena mu je glava, a tijelo raskomadano i bačeno u bunar. Prema još jednoj legendi, glavu su mu andeli uzeli iz bunara i odnijeli.

S obzirom na tolike legende i njihovu raširenost, u narodnom vjerovanju sv. Juraj postao je zaštitnik za mnoga životna područja, a posebno mu se pripisivala zaštita od zaraznih bolesti, opasnosti na moru, ratu, pred sudom i uopće u svim životnim opasnostima. Također, zaštitnik je zemlje, usjeva, zelenila (zeleni Juraj), stoke (posebno konja), zaštitnik je pastira, ratara, križara, vojnika i svih obrta u svezi s ratovanjem.

Narodni običaji u svezi sa sv. Jurjem
Spomendan sv. Jurja pada u proljeće – 23. travnja (ranije se slavio 24. travnja) – pa je štovanje toga svetca vezano, osim uz konje i druge životinje, uz molbu da Bog, po zagovoru sv. Jurja, blagoslovi usjeve i cjelokupna gospodarstva. Tako su se u raznim krajevima uvriježili i različiti običaji. Naprimjer, među hrvatskim Romima vjernicima, uz blagoslov konja pronalazimo i običaj ranojutarnjega umivanja u cvijeću, u nekim bi se krajevima pravili vijenci od trava i cvijeća pa bi se njima ukrašavale glave životinja (vijenci bi se stavljali oko vrata ili na robove), drugdje su se cvijećem kitili pragovi i štokovi prozora i vrata, negdje su se u predvečerje palili krijesovi, preko kojih su mladići i djevojke preskakali kako bi se do idućega Jurjevdana zaštitali od groznice, drugdje bi opet prolazile povorke s trubama napravljenim od vrbovih ili ljeskovih grana itd.

U nekim su krajevima bili uobičajeni i ophodi, kada bi mladići i djevojke išli od kuće do kuće i ostavljali po jednu zelenu grančicu (kao znak dobrih želja) i pritom ukućanima pjevali različite

pjesme, a domaćini bi ih darivali jajima, slaninom, novčićima ili kakvom drugom sitnicom. Potom bi domaćini te grančice zadijevali u polja, staju ili na neko drugo prigodno mjesto, kako bi si na takav način osigurali dobar urod i blagoslov u kući i staji. Ponegdje je bio običaj da majke svoju djecu išibaju koprivama, kako bi bila zdravija i otporna na bolest. Drugdje su mladići obilazili kuće svojih dragana i poljskim cvijećem kitili njihove kuće ili pleli ljuljačke, kao znak udvaranja. Naravno, posebno su se kitili oni koji su toga dana slavili imendan, kako bi im se na takav način prenio blagoslov.

Cešće su sve te običaje pratili praznovjerni elementi, prepuni strahova od uroka, vještica i demonskih sila, a također su postojali razni, gotovo magijski, običaji. Primjerice, da bi se osiguralo zdravlje cijele naredne godine, bilo je potrebno odmah u svitanje okupati se ispod česme u ledenoj vodi. Djevojke su "provjeravale" hoće li se te godine udati na način da bacaju papuče preko kuće, pa ako se peta papuče okreće prema kući, bio je to znak da će se udati, dok su prsti označavali da joj se to neće dogoditi. Slično je bilo i sa strukom koprive, koji bi se preko noći stavljaо na plot, a prema tome kako ga se zatekne sutra ujutro, znaće se hoće li udaje biti ili ne.

Domaćin bi vodom donesenom s blagoslova uoči Bogojavljenja (nekada se blagdan nazivao Vodokršće) rano ujutro škropio kuću, ukućane, staju, dvorište, kokošnjac i druge prostore imanja, kako bi se svi zaštitali od bolesti, vukova, zmija, demona... Na Jurjevdan su bile uobičajene i procesije, cešće uz blagoslov polja, kao i mnogi drugi običaji, koji su se podosta razlikovali od mjesta do mjesta.

U nekim je krajevima bio običaj križicanja (tetoviranja, najčešće po rukama) na Jurjevdan, a kao spomen na turska vremena,

kada su si djevojke pravile tetovaže u obliku križa na čelu, prsima i posebno na rukama (nadlanici), kako bi na takav način spriječile da ih Turci siluju ili odvedu sa sobom. Na dan sv. Jurja križicali su se mladići i djevojke od kojih petnaestak godina, a obično na način da se zamiješa med s usitnjениm izgorenim drvetom te se u to umače igla i njome crta križ na tijelu, a potom se igлом po crtežu izbocka u nekoliko navrata, kako bi koža upila boju. I danas se mogu susresti starije žene, posebno iz bosanskih i hercegovačkih krajeva, koje imaju na ruci istetoviran jedan ili više križeva.

Možemo zaključiti kako je spomendan sv. Jurja tradicijski bio vrlo bogat dan te da je, unatoč mnoštvu praznovjernih elemenata, to ipak bio dan iskrenoga zajedništva, molitve i razvijanja vjerskog i duhovnog života.

Za kraj ovoga pregleda donosimo i molitvu u čast sv. Jurja.

Molitva svetom Jurju

Vjerni slugo Božji i nepobjedivi mučeniče, sveti Jurju! Ti si otvoreno i s revnošću odgovorio na Božji dar vjere. Zahvaćen gorljivom ljubavlju prema Isusu Kristu, hrabro si se borio protiv oholosti, laži i prijevare. Ni bol ni mučenje, ni mač ni smrt nisu te mogli rastaviti od naslijedovanja Isusa Krista i njegova Evandjela.

Usrdno te molim da mi, poradi Kristove ljubavi, svojim zagovorom pomognes da se i ja odlučno opirem svemu lošem; da probleme i patnje koje me pritišću strpljivo nosim kao svoj križ; da me ovozemaljske brige, sebičnost i nevolje ne rastave od Isusove ljubavi prema Bogu i bližnjima.

Hrabri pobedniče u vjeri, pomaži mi u svladavanju svakoga zla, odagnaj strah u zalaganju za ugrožene, kako bih jednom i ja zadobio Božju blizinu obećanu onima koji ustraju do kraja.

Po Kristu Gospodinu našem!
(pripremio David Gortan)

Papa: Nakon pandemije potreban globalni plan razvoja usmjeren na siromašne

Papa je povjerio kardinalu Peteru Turksonu, pročelniku Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja, poruku upućenu sudionicima proljetnih susreta Svjetske banke i Međunarodnoga monetarnog fonda. Neka svijet nakon pandemije bude solidaran i inkluzivan te neka se zajamči pristup dobrima svim zemljama i narodima

VATIKAN Budućnost u kojoj su financije u službi općega dobra, u kojoj su ranjivi i marginalizirani stavljeni u središte i u kojoj je zemlja, naš zajednički dom, dobro njegovana – perspektiva je koju papa Franjo želi čitavoj ljudskoj obitelji, a koju je opisao u poruci upućenoj skupini Svjetske banke i Međunarodnoga monetarnog fonda, u prigodi Proljetnih susreta 2021. godine. Kako bi se postigao taj cilj – napisao je – potrebno je misliti na nove, kreativne i inkluzivne oblike društvenoga, političkog i gospodarskog sudjelovanja. Počevši od ostvarenja, u ovo vrijeme pandemije, pravedno financirane solidarnosti u cijepljenju, kako zakon tržišta ne bi prevladao nad zakonom ljubavi i nad zdravljem svih ljudi. Papa Franjo također je napomenuo da je zahvalan zato što može svojom porukom sudjelovati u radovima na susretu koji ne mogu ne voditi računa o nizu ozbiljnih i međusobno povezanih društveno-gospodarskih, ekoloških i političkih kriza prouzročenih pandemijom bolesti COVID-19 te odmah izrazio nadu da su ti radovi upravljeni prema modelu oporavka koji je u stanju ostvariti održivija rješenja za dobro sviju. Pojam oporavka ne može se zadovoljiti povratkom na neravnopravan i neodrživ model gospodarskoga i društvenoga života, gdje manjina svjetskoga stanovništva posjeduje polovicu njegova bogatstva – upozorio je Papa.

„Kultura susreta“

Podsjetivši sudionike susreta da danas brojni muškarci i žene žive na rubu društva i zapravo su isključeni iz finansijskoga svijeta, papa Franjo istaknuo je da, ako želimo da svijet nakon pandemije bude bolji, trebamo osmisliti nove i kreativne oblike društvenoga, političkog i gospodarskog sudjelovanja, osjetljivi na glas siromašnih i zauzeti u njihovu uključivanju u izgradnju naše zajedničke budućnosti (usp. *Fratelli Tutti*, 169). Riječ je o tomu da se i na gospodarsko-financijskom području razvije ‘kultura susreta’, u kojoj se svakoga može poslušati i u kojoj razvoj povjerenja i odnosa svima omogućuju napredak. U tom je smislu – prema Papinim riječima – danas hitno potrebno nadvladati individualnu viziju oporavka pojedinačnih zemalja kako bi se pokrenuo plan koji predviđa nove institucije ili obnovu postojećih, posebno onih globalnoga upravljanja; plan koji pomaže uspostaviti novu mrežu međunarodnih odnosa za razvoj svih naroda. Potrebno je stoga i siromašnjim zemljama zajamčiti sudjelovanje u procesima donošenja odluka te pristup tržištu, kao i značajno smanjiti međunarodni dug koji je pandemija još otežala. Olakšavanje tereta duga tako brojnih zemalja i zajednica danas je duboko ljudska gesta koja može pomoći ljudima da se razviju, da imaju pristup cjepivu, zdravlju, obrazovanju i radu – istaknuo je papa Franjo te potaknuo da se ne zanemari još jedna vrsta duga, a to je ‘ekološki dug’ koji postoji ponajviše između sjevera i juga svijeta. On je nastao zbog ekološkoga uništenja koje je potaknuo čovjek i gubitak biološke raznolikosti.

„Život svih ljudi ima prednost u odnosu na prisvajanje dobara od strane samo nekolicine“

Papa je u poruci skrenuo pozornost na ono što bi trebalo biti cilj

cjelokupnoga gospodarskog života, odnosno na opće zajedničko dobro. Ako je to načelo opće prihvaćeno, posljedica je za međunarodnu zajednicu – kako je napisao – solidarnost koja nadilazi povremeno ostvarena velikodušna djela. To znači razmišljati i djelovati u smislu zajednice. To znači da život svih ljudi ima prednost u odnosu na prisvajanje dobara od strane samo nekolicine. To također znači da se valja boriti protiv strukturalnih uzroka siromaštva, nejednakosti, nedostatka posla, zemlje i stana, protiv nijekanja društvenih i radnih prava... Solidarnost, shvaćena u svojem najdubljem značenju, način je stvaranja povijesti (*Fratelli Tutti*, 116) – istaknuo je Papa spominjući se svoje enciklike *Fratelli Tutti*. Tržišta, posebno ona financijska – primjetio je Papa – ne upravljaju sama sobom; potrebni su propisi i zakoni koji jamče da financije rade za društvene ciljeve koji su toliko potrebni tijekom sadašnje opće zdravstvene krize jer – kako stoji u poruci – ne možemo dopustiti da zakon tržišta prevlada nad zakonom ljubavi i zdravljem svih ljudi. Stoga je uputio poziv šefovima vlada, poduzećima i međunarodnim organizacijama da zajedno rade kako bi priskrbili cjepivo za sve ljudе, posebno za najranjivije i potrebitе (usp. poruka *Urbi et Orbi*, Božić 2020.) Poruku je papa Franjo završio želeći Proljetnim susretima 2021., Svjetske banke i Međunarodnoga monetarnog fonda, plodonosan rad za budućnost u kojoj će financije biti u službi općega dobra, u kojoj će najranjiviji i marginalizirani biti stavljeni u središte, i u kojoj će zemlja, naš zajednički dom, biti dobro njegovana. Potom je na sve sudionike zazvao Božje darove mudrosti, razumijevanja, dobrog savjeta, snage i mira.

(Adriana Masotti; Ariana Anić – VATICAN NEWS)

Papa Franjo: Svjetiljka vjere gori uz pomoć ulja molitve

Ističući u katehezi održanoj na općoj audijenciji važnost molitve, papa Franjo rekao je da je molitva dah vjere; u vjeri rastemo onoliko koliko naučimo moliti. Crkva je kuća i škola vjere i molitve.

VATICAN Crkva je pozvana prenositi iz naraštaja u naraštaj svjetiljku vjere s uljem molitve po kojemu ona gori. Njezina je glavna zadaća moliti i odgajati za molitvu – istaknuo je papa Franjo na općoj audijenciji održanoj u biblioteci Apostolske palače, govoreći u katehezi o bitnoj povezanosti između vjere i molitve. Svjetiljka je to vjere koja osvjetljava, uređuje stvari onakve kakve one doista jesu, ali koja može gorjeti jedino uz pomoć ulja vjere, u suprotnom se gasi. Bez svjetla te svjetiljke ne bismo mogli vidjeti put za evangelizaciju, štoviše, ne bismo mogli vidjeti put vjere, ne bismo mogli vidjeti lica braće kojih se trebamo približiti i služiti, ne bismo mogli osvijetliti prostoriju u kojoj se susrećemo sa zajednicom... Bez vjere sve propada, a bez molitve vjera se gasi. Vjera i molitva idu zajedno. Nema drugoga puta. Zbog toga Crkva, koja je kuća i škola zajedništva, kuća je i škola vjere i molitve – napomenuo je Papa. U Crkvi se sve rađa u molitvi i sve raste zahvaljujući molitvi – istaknuo je te napomenuo da je molitva potrebna i u crkvenim reformama, u promjenama u životu Crkve. Molitva je ta koja otvara vrata Duhu Svetom, koji nas nadahnjuje da možemo ići naprijed. Promjene bez molitve u Crkvi nisu promjene Crkve, nego promjene skupine. Kada Neprijatelj želi napasti Crkvu, to čini prije svega nastojeći presušiti njezine izvore, sprječavajući ju u molitvi i u davanju drugaćijih prijedloga.

**„Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?“
(Lk 18,8)**

Naime, ako se prestane moliti, neko vrijeme izgleda da se sve nastavlja kao prije, ali vrlo brzo Crkva primjećuje da je postala poput nekoga praznog omota, da je izgubila glavnu os, da više ne posjeduje izvor topline i ljubavi – primijetio je Papa te podsjetio kako

u Lukinu evanđelju Isus postavlja pitanje koje nas uviјek potiče na razmišljanje: „Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?“ (Lk 18,8), ili će – dodao je papa Franjo – naći samo organizacije, poput skupine poduzetnika vjere? Primijetivši da se to pitanje nalazi na kraju prisopodobe koja pokazuje potrebu ustrajne molitve, Papa je istaknuo da će svjetiljka istinske vjere Crkve biti na zemlji uvijek upaljena sve dok bude bilo ulja molitve. Molitva održava vjeru i naš jadni, slab, grešni život – napomenuo je te potaknuo vjernike da ne mole kao papige nego iz srca. Molim li siguran da sam u Crkvi i molim s Crkvom – upitao je – ili molim pomalo prema svojim idejama te činim to da moje ideje postanu molitva? Takva je molitva poganska, a ne kršćanska. Snagu molitve svjedoče i životi svetih žena i muškaraca, koji se moraju suočavati s problemima, a još su k tomu često predmet protivljenja. Ali, njihova je snaga molitva. Svetci, koji u očima svijeta često nisu važni, zapravo su oni koji ga podupiru, i to ne oružjem novca i moći, medija i komunikacije, nego oružjem molitve – rekao je Papa. Mnogi su prve molitve naučili sjedeći na koljenima roditelja ili djeda i bake, možda prije spavanja, u trenutcima sabranosti kada djeca povjere ocu ili majci neku intimnu isповijest te im roditelji mogu dati savjete nadahnute Evanđeljem. Tu veliku „baštinu“ primljenu u djetinjstvu treba stalno produbljivati na putu razvoja, na kojemu susrećemo svjedočice i učitelje molitve koje valja pamtit. Odijelo vjere nije uštirkano, razvija se s nama, nije kruto, raste, također i u trenutcima krize – napomenuo je Papa te istaknuo kako nije moguće rasti bez trenutaka krize jer upravo kriza pomaže rasti. Za rast je potrebno ući u krizu. Dah je vjere molitva. U vjeri rastemo onoliko koliko naučimo moliti. Nakon određenih zbivanja u životu primjećujemo da bez vjere ne bismo uspjeli, da je molitva bila naša snaga. I to ne samo osobna molitva nego i molitva naše braće i sestara – istaknuo je papa Franjo.

(Debora Donnini; Ariana Anić – VATICAN NEWS)

Hrvatski Caritas dopremio vrijednu donaciju od 130 bolničkih kreveta i ormarića korisnicima diljem Hrvatske

Dostavom 26 električnih bolničkih kreveta i ormarića Caritasima Gospićke i Šibenske biskupije te Splitsko-makarske nadbiskupije zaokružena je velika donacija kojom je posljednjih nekoliko dana u Hrvatsku iz nürnberške klinike Hrvatski Caritas dopremio 130 kreveta i ormarića namijenjenih prvenstveno bolesnicima za koje u njihovim domovima skrbe članovi njihovih obitelji, a koje im na svojem području posudbom na raspolaganje stavljuju nad/biskupijski Caritasi, izvjestio je Hrvatski Caritas.

ZAGREB Ovu vrijednu i korisnu donaciju klinike u Nürnbergu ishodila je lokalna skupina iz Rednitzhembacha, koju u brojnim humanitarnim aktivnostima usmjerenima pomoći stradalnicima u nedavnom potresu u Banovini, ali i šire, predvode Ivan Grof i Maria Eckert-Riegler. Osim nekoliko transporta hrane, odjeće, higijenskih potrepština i priručne opreme prikupljenih u Njemačkoj neposredno nakon potresa i dostavljenih u Banovinu – kao i nedavne donacije inkubatora, uređaja za EKG i defibrilatora dostavljenih Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku – aktivnošću ove građanske inicijative, uz suradnju Hrvatske katoličke misije Nürnberg, ovih je dana u organizaciji Hrvatskoga Caritasa dopremljeno i sto trideset bolničkih kreveta i ormarića. Osim korisnicima posudionica navedenih triju nad/biskupijskih Caritasa u Gosiću, Šibeniku i Splitu, krevete i ormariće iz ove donacije Hrvatski Caritas usmjerio je i bolesnicima na

području Bjelovarske, Varaždinske, Krčke, Požeške, Porečke i Pulske biskupije te – putem Caritasa župe Ivankovo – Đakovačko-osječke nadbiskupije. Za potrebe kirurškoga odjela Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku dostavljeno je trideset kreveta i ormarića. Hrvatski Caritas posljednjih godina – najčešće uz suradnju Hrvatskih katoličkih misija u europskim državama, kao i uz pomoć Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu HBK te svjestan velikih potreba kroničnih i terminalnih bolesnika koji iz medicinskih ustanova bivaju

otpušteni na kućnu njegu i za koje u često neprimjerenim uvjetima brinu članovi njihovih obitelji, ovakvim projektima nastoji pomoći nad/biskupijskim Caritasmu da svojim korisnicima omoguće posudbu električnih kreveta i ormarića koji uvelike olakšavaju svakodnevnu njegu bolesnika. Kako se radi o rastućoj potrebi u svim područjima Republike Hrvatske, Hrvatski Caritas zahvaljuje za svaku inicijativu, posredovanje i potporu koja može unaprijediti zauzeto služenje Caritasove mreže diljem Hrvatske našim najugroženijim i najpotrebnijim sugrađanima. (IKA)

U hodu prema prvoj pričesti u Donjem Labinu

Ovogodišnji se kandidati za prvu pričest u Donjem Labinu pripremaju župnom katehezom i redovitim pohađanjem svete mise. Razgovarali smo s nekim od njih i donosimo njihova zapažanja i razmišljanja:

1. Tko je za tebe Isus?

Ani: Za mene je Isus Kralj.

Gabrijel: Sve što je dobro u tome je Isus.

Luis: Dobar čovjek i svet.

Amber: Isus je za mene dobar, drag i darežljiv čovjek.

2. Što misliš da će se promijeniti u dolasku na sv. misu nakon prve pričesti?

Ani: Osjećat ću se kao da sam primljena negdje... među odrasle.

Gabrijel: Primat ću Tijelo Kristovo u hostiji, možda ću čitati na sv. misi, ali ne Molitvu vjernika. Želio bih biti ministrant nakon prve pričesti.

Luis: Mislim da ću više moliti za prijatelje, da ću često primati Tijelo Kristovo.

3. Moliš li za svoje prijatelje?

Ani: Da, nemam baš najboljeg, najboljeg... svi su mi najbolji.

Gabrijel: Rijetko, ali ponekad da. Imam više prijatelja iz razreda, a dvojica su mi bolja, još se odlučujem koji mi je najbolji.

Luis: Rijetko molim za prijatelje.

Amber: Rijetko kada, ali ponekad molim kad se sjetim.

4. Što je za tebe vjera?

Ani: To je za mene vjerovanje u Isusa i Boga.

5. Tko su važne osobe u tvojoj pripremi za prvu pričest?

Ani: Svećenik i župna katehistica.

Gabrijel: Isus, oni koji to omogućuju – katehistice, svećenik i ostali djelatnici Crkve, kao i vjeroučitelj u školi.

Luis: Svećenik, Isus, Bog i moja obitelj.

6. Što tebe raduje u župnim susretima i na sv. misi?

Ani: Najviše me raduje kada pjevamo.

Gabrijel: Raduje me o čemu pričamo, to što se družim s prijateljima, upoznajem Crkvu.

Luis: Kada pjevamo, tada mi je najljepše.

7. Kako zamišlaš svoju prvu ispovijed?

Gabrijel: Doći ću i kleknuti, svećenik će pitati da isповjedim sve svoje grijeha koje sam napravio, onda počinje nabranje i vjerujem da mi Bog preko svećenika opršta sve grijeha.

Naši su mladi prijatelji zajednički odgovorili kako jedva čekaju dan svoje prve pričesti kada će moći primiti u svoj život Isusa kao najboljeg prijatelja. (LB)

MAJEVICA

Toni i njegov otac Stipe običavali su svake godine, prve nedjelje svibnja, hodočastiti Nebeskoj Majci, Kraljici Svibnja na Škriljine pokraj Berma. Prirasla im je srcu ova svetkovina, u narodu od davnine znana kao "Majevica".

Slavuji noćobdije pratili ih svojim biglisanjem dok su hodali rosnim stazama i puteljcima.

"Ke pisak imaju, čale! Nina svirala tako ne sviri, švikuta. U svakoj graži, u svakoj boškici su se raspolilili. O, ke lipota!" stupa dječak Toni uz svoga oca.

Od duga hoda napravio se žulj. Stišće ga lijeva cipela. A suknena, blagdanska košulja ostrugala mu kožu na vratu.

"Bin radat pojti naprid u škole", izreče sin ocu žarku želju koju je krio duboko u sebi. Sada je pravi trenutak da mu to kaže, mislio je.

"Hoj, hoj, lipo dite moje! Nećeš biti trudan i mučan kako i mi na toj trdoj zemji ud jutra do sutra. Kad ni nan bilo dobro, neka bude tebi lagji kruh. Naš je kruh črn i trd, umišen z poton, i žujnima rukami. Hod, tić moj! Lagje je delati z glavon, nego se na zemji patiti... Ma ne zabi nikad svoj koren i cok, ud kuda si poteka, ud kud si zresa. Ne zabi nas brižne", otac je nakratko zašutio. Išli su šutke raspjevanom prirodom. Danas je tata posebno nježan i blagdanskoga raspoloženja.

Puni radosnoga iščekivanja stižu u Beram. Nakon procesije u kojoj se od župne crkve do crkvice na Škriljinah nosio kip Majke Božje, okićen vijencem proljetnoga cvijeća, srcima se širio uzvišen i nezaboravan osjećaj sreće i mira. Vrhunac bijaše pjevana sv. misa pred crkvicom.

Razgledavanje crkve Majke Božje na Škriljinah ostavljeno je za kraj hodočašća. Toni je uzbuduđen i začaran stajao tu pred gotovo nestvarnom čarolijom fresaka. Oko njega zid naslikan prizorima iz Biblije. Biblija – strip za puk već stoljećima nudi raskoš ljepote i poruke šalje ljudima koji neprestano i neumorno dohode u ovaj mali sakralni biser. Motre ih likovi sa zida. Toni se neprestano znatiželjno okreće; osvrće se na biblijske prizore i scene iz života svetaca. Zastane kod prizora s lisicom i rodom; pozorno motri dugu kavalkadu.

Nelagodom i strepnjom ispunjavaju ga kosturi plesa mrtvaca nad ulaznim vratima. Srsi ga prožimaju od glave do pete. Otac ga potapša po ramenu.

"Si se ništo zamislila? Nimaj straha, sine. To su naši stari meštri glagoljaši narisali, naštampali, štabelo i kako rabi. Sve vridne stvari; dobrotu i lipotu svojih misli i žeđ privrgli su u slike, riči, kipe, štature. Da prižive teška i grda vrimena. Za vik vika, da pušte znak za sobon", tumači otac sinu. Malene se oči šire. Dvije svjetiljke u magli pitanja.

"Zašto na vnoj veloj sliki svakega čovika prate kosturi? Mi delaju strah..."

"Dite moje, samo u zemji sve se pravice poravnaju..."

Nakon mise i razgovora sa znancima krenu kući. Toniju se u mislima motaju sve one slike koje je upio s fresaka. Među zidovima male crkve i pod visokim pinijama ostavili su žar molitve i djelić patnje, okrijepljeni novom snagom, voljom i ufanjem.

***

Mario Posrednice

Božja Pomoćnice

Hvalu kličem iz dubine srca

Rasprostranjuješ me u mirise svibnja i listopada

Boje i cvrkute

Posreduješ preskačući doba i zaborave

Objedinjuješ mene

Prošlog i sadašnjeg

Izgubljenog i nađenog

Istobitnog i rastočenog

Rasplinutog i usredotočenog

U odsjaj rose praskozorja

U ruj i purpur sutona

Mario Majko Posrednice

Posreduješ vremenito i nadvremenito

U odobljescima probuđenih dijelova sabranosti

Mario Posrednice

Božja Zagovornice

Slažeš od rasutih dijelova moje duše

Buket neuvele čežnje i predanosti

Ponad ograda okoštalosti

I bridova neprispadanja

(Tekst: Tomislav Milohanić

Foto: central-istria.com)

Vlč. Lino Rakar

Dana 10. travnja 2021. godine u Čepiću, u župi Šterna, oprostili smo se od vlč. Lina Rakara, umirovljenoga svećenika Porečke i Pulsko biskupije. Sprovodne obrede i misu zadušnicu predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup porečki i pulski u miru. Prigodnu riječ o životu i djelovanju pokojnoga vlč. Lina uputio je i generalni vikar Biskupije, mons. Vilim Grbac.

Poštovana obitelji, cijenjeni vjernici, dopustite mi da vam prigodom ispraćaja umirovljenoga svećenika Lina Rakara izrazim najiskreniju sućut. Izražavam vam sućut u ime apostolskoga administratora Porečke i Pulsko biskupije Dražena Kutleši, dakako, u ime svih svećenika, redovnika i redovnica naše biskupije.

Vlč. Lino Rakar rođen je 2. travnja 1946. godine u mjestu Prišti, od oca Ivana i majke Antice r. Križman. Sakramente krštenja, pričesti i krizme primio je u župi Šterna. Osnovnu školu pohađao je u Oprtlju, gimnaziju u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu, a bogosloviju na Visokoj teološkoj školi u Rijeci. Za đakona je zaređen u župi Šterna 26. prosinca 1972., po rukama biskupa dr. Dragutina Nežića, koji mu je 24. lipnja 1973. podijelio red prezbitera u Pazinu. Ovdje u Čepiću, župa Šterna, slavio je Mladu misu 5. kolovoza 1973. godine.

Nakon mlade mise prihvata ţupu Juršići, kojom upravlja od 14. rujna 1973. do 1980. godine. Od 1980. prihvata ţupe Zrenj i Šternu i tu dje luje do 2017. godine. Od te godine, ponajviše iz zdravstvenih razloga, odlazi u mirovinu, ali i dalje prema svojim mogućnostima ostaje vezan uz pastoral i pomaže ponajviše ispo vijedanjem u ţupama naše biskupije. I ovih vazmenih blagdana bio je na raspolaganju za svetu ispovijed u ţminjskoj ţupi. Svega nekoliko dana

nakon Uskrsa, odnosno 8. travnja, preminuo je u riječkoj bolnici.

Danas kad se oprštamo od njegova ovozemnog životnog puta, želimo uputiti svoje molitve Bogu kome je nastojao služiti da ga nigradi vječnošću za njegov život. Mi ćemo mu dakako u ime svih, posebno u ime vjernika u ţupama u kojima je obavljao svoju svećeničku službu, izreći iskrenu zahvalnost za sva dobra koja je činio, tumačeći Božju riječ i dijeleći sakramente svima koji su mu bili povjereni.

Svi smo mi svjesni toga da svatko od nas ima vrline koje ga krase, ali znamo i to da se cijelog života moramo nositi i s nedostatcima, pa i s propustima, i da nas sa svim time drugi prihvataju. Velečasni Lino je svoje svećeništvo živio na svoj način i to nije bilo uvijek lako razumjeti, ali mi vjerujemo u Boga koji je ljubav i dobrota i čija se vra ta milosrđa nikada ni pred kim ne zatvaraju. Upravo stoga vjerujemo

da i pokojni svećenik Lino nije pred Boga došao praznih ruku, već su ga dopratila i dobra djela i dobre nakane. Vjerujemo da je u njegovu životu bilo vrednota koje nisu prolazne i od kojih se danas neće mo oprostiti, već se nadamo da je po njima zaslужio život vječni. Isto tako vjerujemo da je Bog i u njegovu životu prepoznao strpljivost i požrtvovnost, posebno u trenutcima bolesti u zadnjim godinama njegova života. Upravo nas ovih dana hrabri vjera u Isusovo uskrsnuće, stoga se nadamo da će ga u vječnosti dočekati Krist kojemu je svojim svećeničkim životom nastojao služiti. Neka ga na putu prema vječnosti i prema životu kojim je druge hrabrio i koji nikada ne prestaje, prate naše molitve.

Još jednom svima, posebno vama koji ste njegova obitelj, izražavam najiskreniju sućut. Neka mu Bog podari vječni pokoj.

foto: G. Krizman

Vlč. Lino Rakar

Kako je lijepo svećeničko prijateljstvo, kada se svećenici poznaju kao braća, kada pričaju o svojim problemima, o svojim radostima, o svojim očekivanjima... kada si pomažu. Svećeničko prijateljstvo. Vjerujem da to jako pomaže da

se živi svećenički život, da se živi duhovni život, apostolski život... – rekao je u jednoj prilici papa Franjo mladim bogoslovima odgovarajući na njihove upite.

Primjer takvoga svećeničkog prijateljstva posvjedočio nam je vlč. Jordan Rovis, župnik Župe sv. Mihovila arkandela u Žminju, prisjećajući se svoga pokojnog prijatelja svećenika Line Rakara s kojim ga prijateljstvo veže još od sjemenišnih dana u Pazinu i studentskih dana na Teologiji u Rijeci. Iako dvije godine stariji, zajedno su (s još dvojicom) ređeni za svećenike 1973. godine u crkvi sv. Nikole u Pazinu. Njihovo se prijateljevanje osobito nastavlja nakon umirovljenja vlč. Line, zbog zdravstvenih razloga, 2017. godine od kada redovito iz Zrenja dolazi u Žminj kao ispomoć za isповijedanje prilikom većih blagdana, župnih slavlja, prve pričesti ili krizme. Nazočio je i slavljima u našim filijalnim crkvama sv. Foške i sv. Marije. No, pomagao je i u drugim župama naše biskupije. Bio je redovito s nama i na župnim hodočašćima.

Pokojnoga svećenika i prijatelja Lina pamtit će po njegovoj jednostavnosti, skromnosti, otvorenosti za blizinu i prijateljstvo; po njegovoj pozrtvovnosti, spremnosti u pomaganju. Govorio mi je: „Kad ti treba, samo zovi.“ U Žminj je rado dolazio, tu se osjećao kao doma, posvjedočio je vlč. Rovis. Bio je isповједnik u našoj župi i Žminjci su se rado kod njega isповijedali. Zadnji boravak u župi bio mu je na Veliku subotu, 3. travnja, kada je neprekidno isповijedao puna dva sata. Sveta misa za pok. vlč. Lina i zahvala za njegovo svećeničko služenje i pomaganje u našoj župi u raznim i brojnim prigodama služena je u Žminju 12. travnja, a zahvalni Žminjci otpjevali su njemu posebno dragu pjesmu „Oči u oči“. Neka mu dobri Bog bude milosrdan i blag, a uskrslji Gospodin neka ga uvede u vječni mir, u slavu i svjetlo uskrsnuća. Dragi subrate u svećeništvu, dragi prijatelju Lino, hvala ti na svemu, u ime svoje i naše župne zajednice. U molitvi smo za tebe i raduj se u Bogu, zaključio je Žminjski župnik.

Dječji Križni put u parku Sv. Lucije

U Župi sv. Lucije Pazinske održana je u subotu 27. 3. 2021. pobožnost Križnoga puta prilagođena djeci, uz poštivanje svih epidemioloških mjera. Posebno su se tome obradovali ovogodišnji prvopričesnici kojima je ovo bilo prvo sudjelovanje. Priključili su im se i prijatelji iz susjedne Župe sv. Jurja iz Staroga Pazina, predvođeni katehisticom Lucijom Guštin. Podršku najmlađim vjeroučenicima dale su i neke mame i bake. U prekrasnom parku koji okružuje crkvu sv. Lucije po stablima hrasta bile su postavljene postaje Križnoga puta napravljene od kartona i križevi napravljeni od obrezanih čokota vinove loze. To su sve napravili vrijedni vjeroučenici viših razreda. Djeca su uz pomoć katehistica Nataše i Mirjane molila i razmatrala Isusovu muku iz svoje dječje perspektive. Izmjenjivali su se u čitanju, nošenju svijeća i križa. Svojim su sudjelovanjem pokušali razumjeti križni put te potaknuti tim razmatranjem, dobiti snagu da mogu ojačani vjerom

biti glasnici ljubavi i dobrote u svojim obiteljima, u mjestima gdje žive i među svojim prijateljima u školi. Nakon Križnoga puta, ponosni da su usprkos ovoj pandemiji COVIDA-19 nastavili tradiciju, svi su bili počašćeni bombonima i ukusnim fritulama. (M. F.)

Vjerujem u Boga Oca

198 Naša vjeroispovijest započinje s Bogom jer Bog je „Prvi i Posljednji” (Iz 44,6), Početak i Svršetak svega. Vjerovanje započinje s Bogom Ocem jer je Otac prva božanska osoba Presvetoga Trojstva; naše Vjerovanje započinje stvaranjem neba i zemlje jer je stvaranje početak i temelj svih djela Božjih.

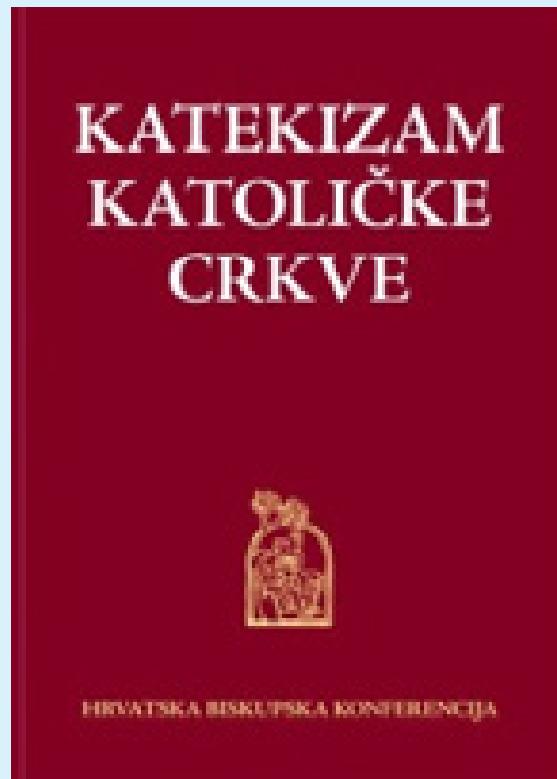
199 „Vjerujem u Boga”: ta prva izjava ispovijesti vjere ujedno je i temeljna. Cio simbol govori o Bogu, a kad govori i o čovjeku i o svijetu, čini to u vezi s Bogom. Svi članci Vjerovanja ovise o tom prvom članku, isto kao što sve zapovijedi tumače prvu zapovijed. Drugi članci čine da bolje upoznamo Boga onakvoga kakav se postupno objavljavao ljudima. „S pravom dakle kršćani na prvom mjestu ispovijedaju da vjeruju u Boga.”

2083 Isus je dužnosti čovjeka prema Bogu sažeо u rečenici: „Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim.“ (Mt 22,37) To je neposredna jeka svečanom upozorenju: „Čuj, Izraele! Gospodin je Bog naš, Gospodin je jedan.“ (Pnz 6,4)

Bog je ljubio prvi. Na tu ljubav jedinoga Boga podsjeća nas prva od „deset riječi”, a onda same zapovijedi razlažu odgovor ljubavi koju je čovjek pozvan dati svome Bogu.

200 „Vjerujem u jednoga Boga” – tim riječima započinje Nicejsko-carigradski simbol. Ispovijedanje Božje jedinstvenosti, kojemu je korijen u Božjoj objavi Staroga saveza, nerazdvojivo je od ispvijedanja Božje opstojnosti i isto je tako temeljno. Bog je Jedini, samo je jedan Bog: „Kršćanska vjera vjeruje i ispvijeda da je Bog jedan po naravi, po suštini i biti.”

2085 Jedini i pravi Bog prije svega Izraelu objavljuje svoju slavu.

Objavljenje poziva i istine o čovjeku povezano je s objavom Boga. Čovjek ima poziv očitovati Boga djelujući u skladu sa svojim bićem stvorenim „na sliku i priliku Božju”: „Nikada neće, o Trifone, biti drugih bogova, niti ih je ikad bilo (...), osim onoga koji je stvorio i uredio svemir. Mi ne mislimo da se naš Bog razlikuje od vašega. To je onaj isti Bog koji je vaše oce izveo iz Egipta „moćnom rukom i ispruženom mišicom.” Ne polažemo svoju nadu u nekoga drugog Boga – a njih ni nema – nego u istoga Boga u kojega se i vi uzdate, u Boga Abrahamova, Izakova i Jakovljeva.” (Sv. Justin)

201 Izraelu, svome izabraniku, Bog se objavio kao Jedini: „Čuj, Izraele! Gospodin je naš Bog, Gospodin je jedan! Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom.” (Pnz 6, 4-5) Po prorocima Bog poziva Izrael i sve narode da se obrate njemu, Jedinome: „Obratite s k meni da se spasite, svi krajevi zemlje, jer ja sam Bog i nema drugoga (...). Da, preda

mnom će se pragnuti svako koljeno, mnome će se svaki jezik zaklinjati govoreći: jedino je u Bogu pobjeda i snaga.” (Iz 45,22-24)

202 Sam Isus potvrđuje da je Bog „jedini Gospodin” i da ga treba ljubiti „iz svega srca svojega, iz sve duše svoje, iz svega uma svoga i iz sve snage svoje”. Ujedno Isus govori da je i on sam „Gospodin”. Ispovijedati „Isus je Gospodin” vlastitost je kršćanske vjere. To se ne protivi vjeri u jednoga Boga. Vjerovati u Duha Svetoga „koji je Gospodin i životvorac” ne uvodi nikakve diobe u jednom Богу: „Čvrsto vjerujemo i iskreno ispvijedamo da jest samo jedan pravi Bog, vječan i neizmjeran, svemoguć, nepromjenjiv, nepojmljiv i neizreciv, Otac, Sin i Duh Sveti: tri Osobe, ali jedna bit, jedna suština ili posvema jednostavna narav.” (IV. lateranski sabor)

446 U grčkom prijevodu knjiga Staroga zavjeta, neizrecivo ime kojim se Bog objavio Mojsiju, JHVH, prevedeno je „Kyrios” („Gospodin”). Od tada Gospodin postaje najobičnije ime za naznaku samoga božanstva Boga Izraelova. Novi zavjet u tom jakom smislu upotrebljava naziv „Gospodin” za Oca, ali i to je novina, naziv za Isusa, priznajući time i njega samoga Bogom.

152 Ne može čovjek vjerovati u Isusa Krista ako nema udjela u njegovu Duhu: Duh Sveti objavljuje ljudima tko je Isus. Zaista „nitko ne može reći: ‘Isus je Gospodin’ osim u Duhu Svetom” (1 Kor 12,3). „Duh sve proniče, i dubine Božje (...). Tako i što je u Bogu, nitko ne zna osim Duha Božjega.” (1 Kor 2,10-11) Samo Bog poznaje Boga potpuno. Mi vjerujemo u Duha Svetoga jer on je Bog.

Lik svetoga Josipa u slikarskoj baštini Istre

U prethodnom broju Ladonje predstavili smo lik sv. Josipa plodnoga slikara Girolama Cornera, nastavljamo s nešto mlađim, i kod nas ne toliko poznatim, slovenskim umjetnikom.

U župnoj crkvi svetog Jurja, mučenika na Brdu iz XVII. stoljeća, u Labinskem dekanatu, jedan od bočnih oltara, s lijeve strane, ima palu s likom svetoga Josipa s Djetetom Isusom u naručju. Pala se nalazi na oltaru u čijem dnu menze stoji natpis: *SEPVLTI CHRISTI SALVATORIS MVNDI HONORI*.

Samostalan, stojeći lik sv. Josipa odjeven je u smeđu haljinu i zaogrnut zlatnožutim plaštem, prebačenim preko lijeve ruke

i ramena, spuštenim niz leđa, plastičnim naborima učvršćen na lijevom boku. Nago Dijete u poluležećem položaju na rukama svetca zaogrнуto je širokim bijelim plaštem, a u lijevoj ruci drži bijeli ljiljan, simbol čistoće. U gornjem, središnjem dijelu slike uokolo glavnih likova vidimo „otvoreno nebo“ s anđelima u lijevom i desnom uglu. I pogledi svetoga Josipa i maloga Isusa, kao i ljiljan u rukama Djeteta, usmjereni su u istom smjeru, prema Nebu, kao da promatrača upućuju da svoj pogled usmjeri na nebesku stvarnost. U donjem dijelu slike tesarski alat (sjekira, bradva, dljeto, kliješta, tesarski kutnik) i procvjetalji štap, također Josipovi simboli, nalaze se odloženi do i uokolo Josipovih nogu, djelomično razbacani po podu. Ispod svetčeve odjeće naziru se obrisi nogu u kontrapostu. Pozadi lijeve svetčeve strane, ispod bradve zasjećene u ovećem komadu drva, razaznajemo ime umjetnika i godinu. Sliku je 1862. godine izradio slovenski majstor Janez Gosar Stariji (1830. – 1887.), kako stoji u jedva čitljivom potpisu, ili netko iz njegove slikarske radionice.

Janez Gosar (1830. – 1887.)

Janez Gosar Stariji bio je tipičan lokalni majstor koji je zarađivao na raznim mjestima. U Sloveniji je poznat kao slikar slika, fresaka, izrađivač oltara, kipova, propovjedaonica, okvira za slike i sl. Rođen je 22. travnja 1830. godine u Spodnjem Duplju. Godine 1854. oženio se Marijom Jeglič. Umro je 3. studenog 1887., a očevu je tradiciju nastavio sin Janez Mlađi, rođen 26. ožujka 1866. koji se kasnije preselio u Ameriku, vratio u starosti i umro u Sloveniji. Gosar Mlađi prodao je obiteljsku kuću pa je slikarska radionica prestala raditi. Nije poznato gdje se Janez Gosar Stariji

školovao i ispekaoo zanat. Gosarska slikarska radionica nije radila samo za potrebe domaćega kraja nego i za potrebe crkava u bližoj i daljnjoj okolici, što potvrđuje i ova oltarna pala s njegovim potpisom na Brdu. Stilski se Gosar u svojim djelima držao baroka i neogotike.

Zanimljivo, ova 159 godina stara slika nastala je osam godina prije nego je papa Pio IX. proglašio sv. Josipa zaštitnikom sveopće Crkve, što nam govori da je zaručnik Blažene Djevice Marije i Isusov poočim bio štovan u našim krajevima i prije papinske odluke. Znamo da se Hrvati utječu ovom svetcu tijekom stoljeća, osobito od XVII. stoljeća, kada je proglašen nebeskim zaštitnikom hrvatskoga kraljevstva.

Apostol gubavaca karantenu pretvorio u raj

Današnji svijet – cijeli svijet – uzdiše pod sveopćom karantenom, sve je više doživljavajući kao „predvorje pakla”. Svaki je dan sve napetije. Bune i pobune niču kao gljive na sve strane. Čini se neizdrživo. Što činiti? Može li se išta dobro i pametno činiti? Ili je stvar beznadna?

Kad sam još u srednjoškolskim danima pročitao roman o Damjanu de Veusteru, bio sam ushićen, posebno zato što je to osoba modernoga doba, pomalo avanturistička, baš kakva odgovara mom ukusu. On je junak moga djetinjstva i ranoga mladenaštva, kao Wyatt Earp, kao Doc Holliday, kao traperi, kao... samo oni su bili borci, ubojice, kartaši, revolveraši... Nedostajao mi je netko takav koji slijedi Isusa, koji je Božji... Volio sam priče o „pionirima”, osvajačima divljine – kad počnu od „nule”, grade brvnaru, krče šumu, obrađuju zemlju... Volio sam ih i zato kako rado pišem ove retke. Volum borce koji se bore ne protiv ljudi, već da oplemene prirodu, u to troše svoju ogromnu snagu, čine bližnjima dobro... I zato volim Damjana. Počet ću od dana 10. svibnja 1873. Tada je Damjan stupio na tlo otoka Molokai i prespavao pod drvetom Pandanus na mjesnom groblju. Prekrasno mjesto! Zvali su ga „prokleti otok” ili „pakao Južnoga mora”. Zašto? Zato što je havajska vlada izabrala to područje za karantenu u smislu sprječavanja širenja gube: tu se deportiralo sve zaražene onim što se tada smatralo neizlječivom bolesti. Damjan je već znao domorodački jezik. Na otok je došao po vlastitoj želji, kao dobrovoljac, prvi od još triju redovnika koji su izrazili spremnost, na biskupov upit, ići pastorizirati ljude na tom otoku. Nakana je bila da se izmjenjuju. Naime, biskup nije htio nikoga tamo poslati „u ime poslušnosti” jer je bio svjestan da je takav zadatak potencijalna smrtna kazna. Damjan je bio mlad, jak, čvrst, zdrav muškarac. Stavio je u vreću nešto odjeće, Bibliju i kalež, prebacio vreću preko ramena i bio spreman. Došao je u taj pakao u kojem su vladali očaj i sebičnost, borba za preživljavanje sa sviješću da nitko neće dugo... i da je sve bez smisla. Damjan im je bio sve. I svećenik i liječnik, i učitelj... Nisu mu vjerovali. Sumnjali su u razlog njegova boravka među njima i samo čekali kad će se obeshrabriti, klonuti i otići. Ali Damjan je imao nešto drugo u srcu, nešto drugo i drugačije nego ostali... zapravo, imao je Nekoga, imao je Isusa Krista. On je bio jedini zdrav od 816 stanovnika toga otoka. Počeo je ljudima osmišljavati život. Radio je za njih i tražio da mu pomažu. Kopao je grobove i radio lijesove za pokojne da ih dostoјno pokopa. Kad je tajfun porušio njihove nikakve kolibe, počeo je graditi nove kolibe, sagradio je bolnicu i dva sirotišta za djecu. Sagradio je i crkvu. Tražio je suradnju. Želio je i dopuštao da mu u radu pomažu sakati, hromi... prema svojim mogućnostima. Obrađivali su vrtove.

Događalo se pravo čudo: cvao je život. Tamo gdje je vladalo beznađe, rodila se nada. Tamo gdje su vladale lijenos, mržnja i sebičnost, počelo se živjeti ljubav i zajedništvo. Pakao je prestajao biti pakao. Rado je primao suradnju i pomoć od svih ljudi dobre volje: i protestanata, i japanskoga leprologa i drugih... tko god je bio dobre volje. Vijest o ljubavi prelila se preko obala otoka Molokaija, dospjela je u zdravi svijet. Ljudi su počeli slati pomoć. U SAD-u i Velikoj Britaniji počele su nicati udruge za pomoć u liječenju gube. I sam je Damjan obolio od gube, ali je do zadnjih zaliha snage i tako bolestan pomagao svojim gubavcima. Tad su počeli dolaziti i drugi da bi bolesnom svećeniku pomogli. Umro je okružen njima 15. travnja 1889. godine, nakon 16 godina naporna i požrtvovna, prije svega dušobrižničkoga rada... Pokopali su ga pod stablom Pandanus, na mjesnom groblju, ispod kojeg je prespavao onu prvu noć kad se iskrcao na otok Molokai.

Koji paradoks! Godine 1936., na inicijativu belgijskoga kralja, Damjanovi posmrtni ostatci svečano su, uz prisustvo tisuća hodočasnika, sahranjeni u samostanskoj crkvi u Luvenu, da bi ta ista Belgija danas bila vjerski indiferentna zemlja. Slični se prepoznaju i pomažu. Sveta Majka Terezija iz Calcute također je puno molila i zalagala se do kraja svoga života za njegovo proglašenje blaženim. Nakon smrti Damjan je doživio veliku slavu u svijetu te se smjesta počeo častiti kao zaštitnik gubavaca, također bolesnih od AIDS-a i izopćenika. Veliki Mahatma Gandhi nazvao ga je „junakom od formata”. Blaženim ga je proglašio papa Ivan Pavao II. 1995. godine, a svetim papa Benedikt XVI. 11. 10. 2009.

(Foto: William_Brigham_wikipedia)

Znameniti političar i preporoditelj Josip Vlah (III. DIO)

Znatni su bili odjeci već razvijenoga hrvatskog narodnog preporoda iz uže Hrvatske i u liburnijskoj Istri. To se polako počelo očitovati i u parlamentarnim, pokrajinskim i drugim izborima. Tako je postupno rastao i broj hrvatskih zastupnika u Istarskome saboru.

Stičemo da je hrvatski nacionalni karakter Liburnije sačuvao upravo mahom nepismeni svijet, a to znači hrvatski puk, nerijetko doslovce i gladan. Za njega je čak i javno tražio pomoć kastavski načelnik općine Franjo Marotti 1871. god. na istarsko-kvarnerskome političkome skupu, na Prvome hrvatskom taboru u kastavskim Rubešima, a kao zastupnik poslije i u Istarskome saboru u Poreču. Tako je zbog visoke političke svijesti puka upravo liburnijski dio Istre u XIX. st. počeo privlačiti pozornost čak i ostale Europe jer se organizirano i javno (zajedno s Krčanima) prvi u okrugu, pa onda u pokrajini Istri s Kvarnerskim otocim, suprotstavljao najprije klasičnim talijanaško-talijanskim, pa organiziranim talijanaško-talijanskim iridentističkim pritiscima u sâmoj Istri, a onda i izravnim posezanjima s Apeninskoga poluotoka. Kapitalni prilog tome hrvatskom nacionalnom otporu posebno su dali tzv. mali seoski svećenici i pokoji općinski duhovnik jer su uporno, i protiv volje i zahtjeva svojih nadležnih istarskih talijanskih ordinarija, njegovali milenijsku staroslavensku, tj. starohrvatsku službu Božju. I sâmi, čim im se za to pružila mogućnost, uključivali su se u hrvatski narodni preporod, u njegove odjeke iz ugarskoga dijela Monarhije, iz tamošnje Banske Hrvatske, koja je sve više smatrana maticom domovinom. Na to ih je osobito poticao dr. Juraj Dobrila, koji je – nakon prelaska iz Porečko-puljske

u Tršćansko-koparsku biskupiju, postao ordinarij i za Liburniju. Kapitalni prilog trasiranju hrvatskoga nacionalnog otpora u cijeloj pokrajini Istri s otocima dala je upravo liburnijska Istra, i to u prvome mogućem, pravom, kapitalnom povijesnom trenutku.

Naime, u godini definitivnoga, čak i formalnopravnog sloma feudalnih odnosa u Monarhiji, a u kojoj je građanska revolucija zaprijetila i opstanku Habsburgovaca i njihove Monarhije, na izborima za prvu ustavotvornu skupštinu te 1848. godine, u Beč su otišla četiri istarsko-otočna zastupnika, tri talijanaško-talijanska te Josip Vlah iz Kastavštine. Talijanaško-talijanski zastupnici u kolovozu su od državnih tijela zatražili da se umjesto službenoga njemačkog jezika u Okrug uvede jezik njegovih stanovnika, tj. talijanski. Zanimljivo je, međutim, da su izuzeli samo kotar Podgrad, slovenski kopneni kraj te obalnu hrvatsku liburnijsku Istru; dakle, samo su te prostore zaista smatrali hrvatskim i slovenskim, pa bi se automatski potvrdilo da je preostali, veći dio pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima – talijanski. Kastavci su pisano prosvjedovali, pa je možda i to bitnije utjecalo na odbijanje zahtjeva u nadležnome ministarstvu u Beču, s obrazloženjem da je među 240 000 Istrana i otočana većina – kako piše u aktu – «slavenskog i vlaškog roda», a da je samo 60 000 stanovnika koji govore talijanskim jezikom.

Vlah je, međutim, krenuo i dalje: potaknuo je svoje izbornike na dotad iznenađujući potez, na javno izjašnjavanje za prelazak svojega zavičaja iz austrijskoga u ugarski dio Dualne Monarhije. To bi značilo sjedinjenje s maticom zemljom Hrvatskom, odakle stalno stižu vijesti o pobjedama hrvatstva. Kastavci i Lovranci su se odmah odazvali pozivu J. Vlaha. Štoviše, Lovranci preciziraju da su oni Slaveni i Hrvati te da istupaju i uime Vološćaka, Veprinčana, Mošćeničana i Brsečana, dakle, cijele preostale liburnijske Istre. Ali, iz sâmoga Voloskoga, sjedišta njemačke uprave i suda, što se moglo i očekivati, došlo je do negativne reakcije tamošnje vladajuće skupine, koja sebe ipak ne može zvati Nijemcima ili Taljanima jer je sasvim očito da to nisu, pa sebe nazivaju austroilirima, a zapravo su bili talijaniši. Pokušaj nije uspio.

Kako vidimo, znatni su bili odjeci već razvijenoga hrvatskog narodnog preporoda iz uže Hrvatske i u liburnijskoj Istri. To se polako počelo očitovati i u parlamentarnim, pokrajinskim i drugim izborima. Tako je postupno rastao i broj hrvatskih zastupnika u Istarskome saboru.

U svemu tome, u hrvatskome pokretu, na svoj su način osobito sudjelovali i prosvjetni i kulturni radnici.

Naime, golema većina puka i dalje nije bila obrazovana, ni pismena, a ukoliko su i morali, pojedinci su samo formalno prijavljivali djecu u školu. Stoljetne glagoljaške škole austrijska je vlast, uz pomoć talijanskih svećenika, ukinula već u prvoj polovici XIX. stoljeća, a nije dopuštala otvaranje hrvatskih škola. Doduše, Lovran i Opatija su potkraj stoljeća imali hrvatsku školu, ali iako je opatijska 1903. god. imala čak 150 đaka, za njih je nadležan bio samo jedan učitelj. Do 1901. god. u susjednome kotarskom centru Voloskome djelovala je također jedna osnovna škola, ali talijanska, no, ona je ukinuta 1911. god. pod izgovorom da je «nerentabilna». Naime, ono nešto imućnijih Hrvata slalo je djecu u talijanske i njemačke škole, pa su iz njih djeca nerijetko izlazila denacionalizirana, utoliko više što su talijanske, pa i privatne škole od kraja XIX. st. bile dobro opremljene i zbog državnoga novca koji je u ireditističkome cilju stizao iz Kraljevine Italije i preko zasebne organizacije *Pro Patria*, pa *Lega Nazionale*. Takve su talijanske škole otvarane i u sasvim hrvatskim naseljima; austrijska nadležna tijela podržavala su te talijanske škole, pa je počelo dolaziti i do težih političkih sukoba i u pokrajinskim tijelima, čak i u bečkome parlamentu austrijskoga dijela Monarhije, gdje su istupali i prosvjedovali spomenuti hrvatski zastupnici.

Josip Vlah odigrao je veoma važnu ulogu u prijelomnome razdoblju hrvatske povijesti Istre i Kvarnerskoga primorja te dijela njihovih naselja. Svakako, ovo je tek početak istraživanja njegova djelovanja, koje se manifestiralo ponajprije u političkome, a potom i u širemu društvenom kontekstu ondašnje prijelomne europske 1848. godine.

Prolife časopis Pohod odsad dostupan i na internetu

Pohod je projekt udruge „Hrvatska za Život” i ujedno prvi hrvatski *prolife* časopis. Prvi je broj ovoga tromjesečnika izašao početkom veljače 2020. godine u nakladi od 3000 primjeraka, a sa svakim novim brojem njegova naklada raste, što mnogo govori o njegovoj recepciji, ali i o kvaliteti. Svi koji su ga dosad držali u rukama, slažu se oko jedne stvari – radi se o modernom časopisu napravljenom na visokoj razini.

Na samu 16 stranica časopisa može se naći bogat, raznolik i zanimljiv sadržaj koji slavi kulturu života, a koji je ujedno i dar zajednici za njezinu izgradnju. Kako je istaknuo Ante Čalikušić, predsjednik udruge „Hrvatska za Život”, u svojoj Uvodnoj riječi u prvom broju: „Vjerujem da će i ovaj magazin biti jedan od uspješnih načina navješčivanja radosne vijesti, pohodenja brojnih srdaca koja će se nakon susreta s Kristom oduševiti za život i Njegovu ljubav. Vjerujem da ćemo i preko ovoga magazina spasiti mnoge živote i duše, umnožiti broj aktivnih volonteri i razvijati izgradnju kulture života, a sve snagom i milošću Duha Svetoga! Pohodite ljude ovim magazinom po cijeloj Hrvatskoj!”

Koliko je hrvatska javnost jedva dočekala ovaj časopis, govori i činjenica da se u njegova prva četiri broja mogu naći potpore mnogih javnih osoba, poput patera Marka Glogovića, Vice Batarela, Bosiljke Baćure i Dražena Bušića, ali i mnogih istaknutih stranih *prolifera*, kao što su: Pamela Delgado („40 dana za život – Kolumbija”), Rebecca Kiessling (organizacija „Save The 1” – SAD), Aisling Goodison (Centar za bioetičku reformu Ujedinjenoga Kraljevstva), Robert Colquhoun i Sue Thayer (inicijativa „40 dana za život”), ali i mnogi drugi.

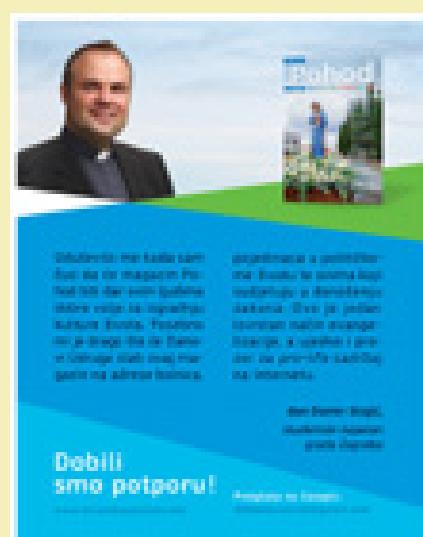
Ono što u časopisu odmah upada u oči, jest njegova jednostavnost, ali i bogatstvo sadržajem. Naime, na gotovo svakoj od 16 stranica mogu se naći QR kodovi pomoći kojih se može pristupiti dodatnom multimedijskom sadržaju nakon što

se pročita pojedini članak u časopisu. Tako se mogu preuzeti transparenti inicijative „40 dana za život”, pogledati emisija o iscijeljenju rana nastalih spontanim ili izabranim pobačajem, pogledati reportaža o Inicijativi u Hrvatskoj, preuzeti slike s dosadašnjih međunarodnih konferencija za život „Život, dakle, biraj”, poslušati radijski intervju s Antom Čalikušićem, preuzeti dokumentarni film „40 dana...” itd. Premda se radi o samo 16 stranica, pomoći QR kodova sam sadržaj raste iz stranice u stranicu.

Kako se može iščitati iz gornjih redaka, sam sadržaj časopisa uvelike se bavi *prolife* aktivnostima Udruge, ali obavještava i o tuđim zalaganjima za život. Takvim konceptom Uredništvo časopisa radi na svakom broju Pohoda, a njegov je plan zanimljivim i kvalitetnim sadržajem doći do što veće publike, ali i do onih osoba na koje bi ovakav sadržaj mogao i trebao utjecati. To su političari, zakonodavci, liječnici, ginekolozzi, kao i oni koji imaju pogrešna saznanja o tome kada počinje ljudski život i kolika je njegova vrijednost. Ukratko, cilj je da se Pohodom *pohode* one osobe do kojih treba doći radosna vijest o ljepoti i svetosti svakoga ljudskog života.

Od ožujka 2021. godine ovaj *prolife* časopis može se preuzeti i na internetskoj stranici udruge Hrvatska za život.

([http://hrvatskazazivot.com/
category/casopis-pohod/](http://hrvatskazazivot.com/category/casopis-pohod/))

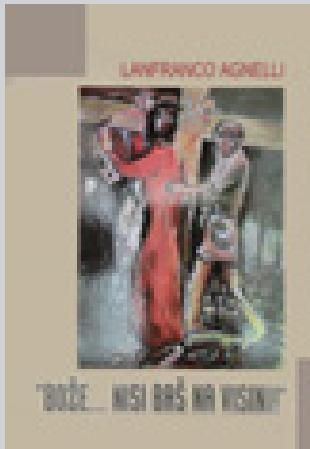
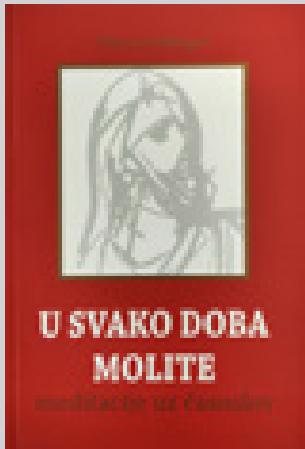
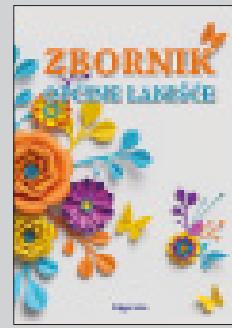
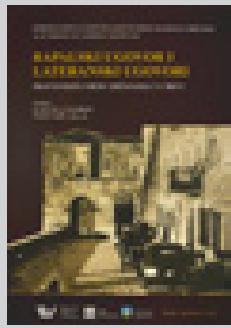

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radno vrijeme
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - sub 9-18 h

Oče, budi volja tvoja
Molitvenik s velikim slovima
Ponovljeno izdanje

Cijena: 40,00 kn s PDV-om

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

ALU I PVC STOLARIJA

— PROIZVODNJA I MONTAŽA —
ALUMINIJSKIH GRILJA I ŠKURA

— VELIKI IZBOR ALUMINIJSKIH GRILJA —
U RAZNIM BOJAMA —

www.istraplast.hr • info@istraplast.hr
TRVIŽ 6 B, 52000 PAZIN • 052/691-320 • 091-491-1491

Vrsarski zvonik

Sadašnji zvonik župne crkve sv. Martina u Vrsaru jedan je od najnovijih zvonika u Istri, star je svega trideset godina. Naime, ruševan je zvonik, spojen uz staru župnu crkvu na gradskom trgu u središtu Vrsara, otklonjen 1941., zajedno sa razrušenom crkvom, a sadašnji je sagrađen 1991. godine, odvojen je od desnoga pročelja današnje trobrodne župne crkve (posvećene 1935.) i visok je četrdeset metara.

Prema podatcima iz knjige *Vrsar: poviješću i zbijom* urednika Ivana Milotića prvi idejni projekt o gradnji novoga zvonika u Vrsaru potjeće iz 1944. godine., a prvu (bezuspješnu) potragu za primjerenom lokacijom pokrenuo je vrsarski župnik Andelko Grubišić. Godine 1982. donesena je odluka da se katastarska čestica dodijeli župi s ciljem da se na njoj podigne zvonik, što je provedeno tek 1984. godine. Iste je godine tadašnji zasluzni vrsarski župnik Ivan Jelovac naručio projekt vrsarskog zvonika. Nakon geotehničkoga ispitivanja tla (1985.) izvedbeni projekt zvonika izrađen je i odobren 1987., dok je krajem studenoga 1988. godine izdana i pravomočna građevinska dozvola. Radovi na zvoniku započeli su 27. siječnja 1989. godine, prema projektu koji je izradio arhitekt Eligio Legović. Gradila ga je zagrebačka „Novogradnja“, u tri faze, a u potpunosti je dovršen 1991. godine.

Vrsarski je zvonik građen od betona, a djelomice je obložen kamenom na rubovima i u podnožju. Projektiran je prema uzoru na mletački tip zvonika svojstven istarskim obalnim naseljima koji se sastoji od triju dijelova: podnožja koje je naglašeno volumenom; vitka i visoka tijela zvonika i vrha prošupljena otvorima za zvona s piridalnim završetkom. Podnožje vrsarskoga zvonika masivno je i kameni, a njegova se kamena obloga penje kutovima zvonika do vrha koji je opet prekriven kamenom. Veliki otvori za

zvana odvojeni su vijencem, a okna bifora nisu tradicionalno lučnog, već pravokutnog oblika. Na zidovima zvonika općenito prevladavaju ravne linije. Na samome vrhu visokoga piramidalnog završetka nalazi se križ. Novi se vrsarski zvonik, koji se koristi i kao vidikovac, svojim izgledom i općim značajkama dobro uklopio u vizuru vrsarskoga starog grada koji je pola stoljeća bio bez svoje karakteristične „vertikale“.

Na katovima župnoga zvonika izloženo je šest vrsarskih zvona koja nisu u uporabi, iz različitih vremenskih razdoblja i vrsarskih crkava. Primjerice, zvono posvećeno sv. Martinu iz 1922. godine, uz posvetni natpis *S. MARTINE ORA PRO NOBIS*, reljef s njegovim likom, ima i inače čest natpis na zvonima: *VIVOS VOCO / MORTUOS PLANGO/FULGURA FRANGO*, u prijevodu: žive zovem, mrtve oplakujem, munje lomim. Prema kazivanju sadašnjega vrijednog vrsarskog župnika vlč. mr. Lina Zohila u planu je postavljanje i elektifikacija triju zvona – Bogu na slavu, a na korist današnjim i budućim stanovnicima dvo-milenijskoga Vrsara. (np)